

Fondator:

Mitropolitul ANDREI ȘAGUNA

1853

Anul 138

SIBIU

1 septembrie 1990

Nr. 33—34

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

CUVINTE DUHOVNICEȘTI

SMERENIA FRATELUI EULALIE

Un filozof german care a făcut eforturi de a întoarce creștinismul pe dos și a-l schimonosi, spunea că acesta „sacrifică întreaga libertate a omului, toată mândria și toată încrederea spirituală în sine însuși”. Creștinismul ar înrobi și ar mutila personalitatea omenească. El a cauza creștinismul de cruzime, de fanatism și de blazare a conștiințelor oboseite ale oamenilor. E vorba de Friedrich Nietzsche (1844—1900), de altfel fiu de pastor protestant. Toate acestea le-ar produce creștinismul prin îndemnul către oamenii credințioși de a renunța la toate bucuriile vieții, și de a se supune unor rînduiri morale restrictive și nefirești impuse de un Dumnezeu tiran, și care, la urma urmei, nici nu și are mai exista. Ar fi mort!

Ce anume i-a stîrnit filozofului această ură împotriva creștinismului și, în general, a stărilor sufletești morbidă care, pînă la urmă, e-a întunecat mîntea — și cu ea întunecată pînăisă lumea — ar fi greu de stabilit în câteva cuvinte. Era și bolnav dar avea și un intelect ieșit din comun. Măcinat de orgolii, născute

din talente scriitoricești care i-au cultivat o monstroasă autosuficiență, aceasta l-a opus tuturor valorilor și ideilor consacrate și tuturor celor care i se păreau că ar fi mai mari decît dînsul. Așa s-a apucat să lupțe și cu Iisus. S-a declarat marele Lui adversar. Nu și-a dat seama că chiar prin aceasta îi atestă superioritatea! A și scris o carte, împotriva lui Iisus, un fel de Evanghelie — antievanghelie, intitulată *Antihristul*. Acesta era el, Nietzsche!

Nici măcar protestanții lui nu l-au luat în serios. Abia în secolul nostru, niște teologi secularizanți, tot protestanți, au reluat ideea morții lui Dumnezeu, dar mai repede decît s-au așteptat ei, a murit teologia lor. Cartea lui Nietzsche, *Antihristul*, e socotită de către mulți, drept un teribilism adolescentin, epatînd mai ales prin stilul ei cucuritor, și prin ideile demolatoare care cheamă la o revoluție în gândire, mai ales pe cei tineri a căror gândire e mai îndrăzneată și mai nerăbdătoare. Mai tirziu,

Mitropolitul Antonie

(Continuare în pag. a 2-a)

Pentru ca să nu se mai împlie

S-a împlinit în 30 august a.c. o jumătate de veac de la dictatul de la Viena, prin care Hitler și Musolini au rupt din trupul țării noastre jumătatea de nord a Transilvaniei, pe care au dăruit-o Ungariei horthyste.

După cum știm, în larghețea sa sufletească, poporul nostru a trecut de atîtea ori peste fapte care i-au dăunat în fel și chip și pe care s-a străduit să le uite. De data aceasta însă, socotim că este necesar să rememorăm evenimentul amintit cel puțin din două motive: Primul este acela că dictatul de la Viena a produs românii din Transilvania cedată înense suferințe, care încă nu s-au vindecat pe de-a rîndul și n-au fost consemnate în totalitatea lor spre a fi cunoscute de toată lumea și a rămîne ca un memento pentru posteritate, ca ele să nu se mai repete, iar al doilea motiv este acela că întocmai ca în preajma anului 1940 și mai mult decît atît, aceleași nehotărîți și destrăbănate forțe ale poporului maghiar vinură problema Transilvaniei cu argumentări și motivări din cele mai fabuloase și jignitoare pentru români, toate ținînd spre același scop: ruperea Transilvaniei din trupul României — locul ei firesc, atît din punct de vedere geografic, cît și istoric, economic și etnografic — și alipirea la Ungaria, ceea ce, desigur, nimeni nu dorește, cu excepția acestor citiva „îmbătîrîți în rele”, care se pare că n-au învățat nimic din lecțiile istoriei. Se vorbește astăzi de peste 100 de cărți care s-au scris numai în ultimii ani cu conținut denigrator la adresa României și poporului ei, ca să nu mai vorbim de mirșăvile petrecute în primăvara acestuia an în unele județe din Transilvania, cînd apreciem că s-a încercat o reeditare a anului 1940.

Din astfel de motive deosebite să cuvine să ne reamintim de ceea ce s-a împlinit în acea toamnă a anului 40 pe pămîntul Transilvaniei și facem acest lucru nu cu simțămînte de ură și răzburare, care ne sînt cu totul străine nouă ca români și ca fii ai Bisericii, ci cu simțămînte de profundă durere pentru suferințele îndurate de ațîia români numai pentru că erau români, dar, totodată, de durere și pentru îngustimea de minte și simțămîntele josnice, descalificante ca oameni, ale celor ce le-au comis. Să nu se uite și aceea că s-a scris foarte mult, ceea ce era și este desigur necesar, despre

Pr. Gh. Papuc

(Continuare în pag. a 4-a)

Un cuvînt despre credințioșii Bisericii din Oastea Domnului

Nu mică mi-a fost bucuria avînd prilejul să fii vizitat de mai multe ori de regretatul Traian Dorz, care mi-a adus odată lucrarea despre Maica Domnului intitulată „Minune și Taină”. Văzîndu-i conținutul și bucurîndu-mă de el, i-am dat prefața în anul 1985. De asemenea mare mi-a fost bucuria să vorbesc cu acest poet al Oastei Domnului și să-i văd alipirea deplină la dreapta credință a Bisericii strămoșești.

Am aflat de la el și de la alți membri ai „Oastei Domnului” că în timpul domniei comuniste au susținut dreapta credință împotriva ateismului cum au putut. Mulți dintre ei au suferit din această pricină închișorii de mulți ani, cum a fost și poetul Traian Dorz condamnat la 17 ani închisoare. Am aflat de la mulți dintre ei hotărîrea de a lucra în sinul Bisericii strămoșești și în lăcașurile bisericești sub călăuzirea preoților și prin colaborarea cu aceștia spre a întări credința strămoșească în cei mai mulți credințioși și a le ajuta acestora să lupte împotriva păcatului, în cea mai deplină unitate și frățietate românească.

Bunul Dumnezeu să binecuvînteze această lucrare în cea mai strînsă legătură cu preoții noștri, încălzind dreapta credință strămoșească în tot poporul nostru, odată cu unitatea lui sufletească de care avem azi atîta nevoie.

Preot Prof. Doc. Dumitru Stăniloaie

SFÎNTA SCRIPTURĂ

1. Dumnezeu l-a creat de la început pe om cu trup și suflet nemuritor, fiind cununa creației Sale văzute. Cu sufletul, omul a fost creat după chipul lui Dumnezeu, înzestrat cu rațiune, cu logica înțelegerii faptelor sale și a răspunderii de faptele sale în conștiința sa, care este oglinda sufletului său nemuritor. Prin rațiunea sau logosul său, omul a avut întîrea și înțelegerea de a cunoaște pe Dumnezeu, Creatorul său, Rațiunea întregii existențe, Logosul divin, de a fi în dialog cu Dumnezeu, cu Logosul divin, și de a se bucura în fericea harului din care era înzestrat sufletul său ca fiindă rațional și cunoscătoare în libertate de binele pe care îl trăia în realitate, unde fusese așezat de Dumnezeu, căci Dumnezeu a creat pe îngeri și pe om, ființe raționale și cunoscătoare, să se bucure în comuniune într-o asemănare împreună de fericea dumnezeirii Sfintei Treimi. Pentru fericeia sa, omul avea îndatorirea conștiinței sale de ființă creștinoasă și liberă să fie mereu recunoscător Creatorului său, să asculte și să-I urmeze voința, pentru ca să nu piardă fericeia dobîndită. Cum știm, primii oameni, Adam și Eva, au fost ademeniți din invidie pentru fericeia lor de satana, înșelătorul, care, în păcatul săderii lui, păcatul mîndriei, de a se socoti mai presus decît Dumnezeu, Satana i-a îndemnat pe primii oameni, ca dacă vor țese din smerenia ascultării lui Dumnezeu și vor minca din felul om primit, al conștiinței binelui și răului, vor ajunge și ei dumnezei, la fel ca Dumnezeu, căcînd porunca ascultării, primii oameni au pierdut harul lui Dumnezeu și mîria Lui, care-i acoperea și au căzut în puterea răului de care fusese preveniți să se ferească, fiindcă dacă aveau să calce porunca, înșelătorul, „moarte veștii morții” (Fac. 2, 17). Și urmare neascultării Cuvîntului lui Dumnezeu, „Plata păcatului” (Rom. 6, 23; I Cor. 15, 22), a fost moartea, cu cele trei trepte ale ei: trupească, sufletească și veșnică. Urmările păcatului strămoșesc au trecut la toți oamenii. „Print-un om (Adam) a intrat păcatul în lume” (Rom. 5, 12). Și prin puterea păcatului în om, chipul satanei a pus stăpînire pe chipul lui Dumnezeu în om, încît mîntea lui i s-a întunecat și a căzut în robie a mîntii lui Dumnezeu, în mîntosirea păcatului. Dumnezeu a vădit binele pe care voia să-l facă nă-l mai putea face, ci răul pe care nă-l voia să-l facă. „Nu fac binele pe care-l voiești, ci răul pe care nă-l voiești, pe acela îl fac. Iar de fac aceasta care nu voiești eu, iată nu fac eu aceasta, ci păcatul care locuiește în mine” (Rom. 7, 19-20). Omul a ajuns astfel „rob legii păcatului” (Rom. 7, 23), încît nu se mai putea scăpa sau mîntui de sine din această robie a mîntii lui Dumnezeu, în mîntosirea păcatului. Dumnezeu a vădit că doar robii a mîntii lui Dumnezeu, care-i izbăvi din robia morții păcatului lor, atunci cînd a blestemat pe șarpe, chipul satanei, că cineva se va naște din femeie, care-i va zdrobi capul: „acela va zdrobi capul tău și tu vei păzi călcîiul lui” (Fac. 3, 15).

Dumnezeu ne-a făcut parte din nou de moștenirea fericeii Sale pierdute din cauza păcatului strămoșesc, prin jertfa de sânge a Fiului Său, Domnului Iisus Hristos, care ne-a împăcat cu Dumnezeu Tatăl și ne-a împăcat după har fi ai lui Dumnezeu și ne-a făcut iar moștenitori ai împărăției Sale veșnice. „Iar de sîntem fii, sîntem dar și moștenitori, adică, ai lui Dumnezeu și împreună moștenitori ai lui Hristos” (Rom. 8, 17).

Ca să rămînim fii ai lui Dumnezeu și moștenitori ai împărăției Sale, pe care am dobîndit-o prin jertfa Fiului Său, născut om fără de păcat, om adevărat și om adevărat, Dumnezeu, născut din Tatăl și din Tatăl și de o ființă cu Tatăl și cu Duhul Sfînt, Treimea cea de o Ființă, datorită smerenia recunoștinței sufletelor noastre de a asculta și a împlini Cuvîntul lui Dumnezeu, care ni l-a grăit prin prooroci în Legea Veche, iar în Legea Nouă, deplin și desăvîrșit, prin Inșuși Fiul Său întrupat, Domnul Iisus Hristos.

2. Cuvîntul lui Dumnezeu, învățătura și poruncile Sale, descoperite nouă oamenilor, ca să le cunoaștem și să le urmăm, ne sînt cuprinse în Cartea Sfîntă, numită Sfînta Scriptură sau Biblie, despre care ne va fi cuvîntul de învățătura.

3. Sfînta Scriptură sau Biblia este un corp sau o colecție de cărți numite ale Vechiului și ale Nouului Testament, scris sub însoțirea Duhului Sfînt, într-un rîstimp de aproape 1500 de ani, din timpul proorocului Moise, cu circa 1400 de ani înainte de Hristos și pînă la autorul Apocalipsului, Sfîntul Apostol și Evanghelist Ioan, circa 100 de ani după Hristos. Cuvîntul „Biblie” este de origine greacă și înseamnă „carte” sau „cărți”, fiindcă Sfînta Carte sau Biblia este un înșelător de bun și rău și este greacă, iar în primele veacuri ale creștinismului, învățătura cuprinsă în ea a fost propovădită mai ales în limba greacă. Sfînta Scriptură sau Biblia cuprinde „Cuvîntul lui Dumnezeu” (Luca 3, 2; Fapte 4, 31; Efeș. 6, 17), care este „Cuvîntul vieții veșnice” (Ioan 6, 63; Filip 2, 16), „Cuvîntul mîntuirii” (Fapte 13, 26). Cuvîntul lui Dumnezeu cuprins în Sfînta Scriptură ne-a fost făcut cunoscut prin descoperirea dumnezeiască mai presus de fire, prin Revelația scripturistică: „Vă rădăciți, năstînd Scripturile și de folos spre învățătura, spre mustrare, spre îndreptare, spre înțelegerea cea întru dreptate, astfel ca omul lui Dumnezeu să fie desăvîrșit, bine pregătit pentru orice lucru bun.” (II Tim. 3, 16—17).

Prin cuvintele: „Toată Scriptura este însoțită de Dumnezeu” înțelegem lucrarea Duhului Sfînt asupra conștiinței scriitorului biblic, de a o curăți și lumina să înțeleagă Cuvîntul lui Dumnezeu care întîm și se adresează de a scrie ceea ce în înțelegerea și înțelegerea, fiindcă el și greseli și răticuri ale adevăratele de credință. Sfîntul Apostol Petru ne arată că: „nu prin voia oamenilor s-a făcut cîndva proorocie, ci purtîndu-se de Duhul Sfînt au grăit oamenii cei sfinți ai lui Dumnezeu” (II Petru 1, 21). Despre însușirea Sfintei Scripturi, referindu-se la Legea Vechiului Testament, Mîntuitorul afirmă: „Amin zic vouă: pînă ce va trece cerul și pămîntul, o iotă sau o cîrtă nu va trece din Lege, pînă ce vor fi toate” (Matei 5, 18), iar despre Legea Nouă Testament ne spune: „Mîngîtorul, Duhul cel Sfînt, pe care îl va trimite învățătura despre Adevărata. Unul Dumnezeu descoperit prin prooroci, precum toate cele ce v-am grăit” (Ioan 14, 26). Avînd autoritatea dumnezeiască, Sfînta Scriptură nimeni „nu o poate desființa” (Ioan 10, 35), și pentru aceasta ea este Cartea sau Scriptura Bisericii, pe care ea o predă și o explică credințioșilor fără gresală. Nu oricine poate interpreta sau tălmăci Sfînta Scriptură fără o pregătire specială teologică și în afară de învățătura normativă a Bisericii fiindcă riscă să gresăască, fiindcă se învovează de avertizarea scripturistică: „Vă rădăciți, năstînd Scripturile și de folos spre învățătura, spre mustrare, spre îndreptare, spre înțelegerea cea întru dreptate, astfel ca omul lui Dumnezeu să fie desăvîrșit, bine pregătit pentru orice lucru bun.” (II Tim. 3, 16—17).

Sfînta Scriptură cuprinde două părți: Vechiul Testament (sau Legea Veche) și Nouul Testament (sau Legea Nouă). Vechiul Testament cuprinde scrierile care au fost descoperite de Dumnezeu oamenilor prin Moise și prooroci, bărbați aleși și călăuziți de Duhul Sfînt, care au trăit înainte de venirea în lume a Domnului Iisus Hristos, a Cărui venire el au văzut-o în duh mai înainte și au vestit-o. „Dumnezeu odinoară, în multe rînduri și în multe chipuri, a vorbit părinților noștri prin prooroci” (Evel 1, 1). În parte, în Vechiul Testament ni se prezintă istoria poporului Israel ca popor ales dintre celelalte popoare, chemat să păstreze învățătura despre Adevărata. Unul Dumnezeu descoperit prin prooroci, precum și lucrarea lui Dumnezeu în crearea și purtarea de grijă a lumii în general.

Cărțile cuprinse în Vechiul Testament sînt în număr de 39 și unele au caracter istoric, altele didactic și altele profetic. Cele care au caracter sau cuprins istoric sînt: Facerea, Isirea, Leviticul, Numerii, Deuteronomul, Iosua, Judecătorii, Cartea Rut, I Regi, II Regi, III Regi, IV Regi, I Cronici, II Cronici, Ezra, Neemia (Ezra II), Estera. Cele cu conținut sau caracter didactic (învățătoresc) sînt următoarele: Psalmii, Cartea lui Iov, Proverbele lui Solomon, Ecclaziastul, Cîntarea Cîntărilor. Cele care au cuprins profetic sînt: Profeții mari: Isaia, Ieremia, Iezechiel, Daniel, Plîngerile lui Ieremia. Profeții mici: Osea, Amos, Mîtia, Ioi, Ion, Naum, Avacum, Sofonie, Iaghea, Zaharia și Malachi. Pe lângă cele 39 de cărți enumerate, primite de Biserica și fi însoțite de Dumnezeu, pentru care se numesc canonice (cuvînt primit din limba ebraică prin înțelegerea limbii grecești care înseamnă „drept” sau „regulă”), Vechiul Testament mai cuprinde un număr de cărți, pe care Biserica le-a socotit folositoare și ziditoare de suflet și le recomandă să fie citite, cărți

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. I. Ionescu

Copilăria și tinerețea Maicii Domnului

Lîngă templul din Ierusalim era în vechime o școală pentru creșterea fetelor care-și închisau viața slujirii lui Dumnezeu. Sub supravegherea preoților, ele învățau aici Legea lui Moisi, luau parte la rugăciunile și jertfele de dimineața și seara și participau activ la întreg serviciul divin prin cîntări frumoase și evlavioase.

În cuprinsul acestei școli, pe lîngă viața curată, fetele se ocupau cu munca, lucrul de mînă, țesutul, lucratul hainelor proești, covoare etc. La vremea majoratului, la 14 ani, părinții le dădeau acasă și le căsătoreau.

La o astfel de școală de bună creștere au adus evlavioșii părinți Ioachim și Ana pe scumpa lor fetiță, Maria, la vîrsta de 3 ani. Prin aceasta, venerabilii părinți ne dau pildă înțeleaptă să fim cu cea mai mare grijă la creșterea copiilor. Nu este de ajuns să ai copii, și să-i lași să crească oricum, să devină răi, mincinoși, certăreți, hoți, criminali, blestemăți ca să ne fiacă de rușine în lume. Copiii trebuie îndrumați de micii să trăiască și să umele în căile lui Dumnezeu, în ascultarea de El și deprinderea virtuților religioase-morale care le aduc numai bine, cînsite și ferice în viață.

Părinții Bisericii spun că din clipa intrării în templu, Sf. Maică a făcut vot înaintea lui Dumnezeu că va rămîne fecioară. Este primul caz de acest fel în istoria vieții morale a oamenilor. Ea a făcut această jurîntă din propriul îndemn, prin inspirația Sf. Duh. Mai tirziu, exemplu acesta de lepădare de sine va fi urmat de mii și mii de fecioare. Votul nu a fost nici simplu și nici ușor deoarece la evrei căsătoria era prețuită mai mult decît fecioria, iar răminerea fără urmași era o rușine înaintea oamenilor și socotită ca o pedeapsă a lui Dumnezeu pentru păcate neștiute.

La școala bisericii, viața Sf. Fecioare Maria era ca într-o mare familie, în care Dumnezeu este Tatăl tuturor și graiește prin preoții Săi, iar copiii Lui sînt toate colegile sale. Sf. Fecioară vedea în ele pe surorile sale pe care le iubea și le vorbea cald, fiind și cuminte. Ea este model de viață religioasă-morală tuturor. Ea n-a făcut rău nimănui. Inima ei era un faur de iubire, iar cuvintele sale erau pline de dulceață. Vorbea rar și puțin, dar totdeauna la loc potrivit. Cuvîntul său era plin de înțelepciune și putere și toți se bucurau de el pentru că înălța, întărea și mîngăia, căci spunea cele bune, grăia numai adevărul și dreptatea. Era cuvînt de pace și de armonie, de

Prof. Dr. Simion Radu

(Continuare în pag. a 2-a)

ÎNVĂȚĂMÎNTUL RELIGIOS ÎN ȘCOALĂ

O trăsătură morală esențială a modului de viațuie a poporului român a fost ceea ce îndobște se numește „frica de Dumnezeu”, care nu este, așa cum s-ar putea crede, o teamă paralizantă la gîndul că Dumnezeu, în atotputernicia Sa, ne-ar putea să ucidă însăși ființa sufletească înfîmpat de atîtea sute de ani, împreună cu limba și neamul, prin toate împrejurările ferice și neferice de care poporul nostru a avut parte pe a-cel pămînt”.

Or, după cum știm cu toții, ateismul comunist a încercat pe toate căile o astfel de tentativă, adică să-L smulgă pe Dumnezeu din sufletul oamenilor, al copiilor nevinovați, și să acrediteze ideea că la viața pămîntească se limitează totul, sfîdînd astfel total valorile spirituale care de fapt îl distinge pe om de restul creațiilor.

Roadele acestei „educații” atee s-au văzut și se văd din nefericele în atîtea nelegiuiri despre care aflăm zilnic și care întruștează pe toți oamenii de bine, precum: furturi, omide, un îngerjorător de mare număr de avorturi, dorința de îmbogățire rapidă și prin orice mijloc, egoism păgîn și alte asemenea fapte care toate sînt manifestările omului fără frică de Dumnezeu.

În felul acesta a devenit evident faptul că trebuie să se întreprindă de urgență măsuri care să stăvilească procesul de degradare morală a societății și să deschidă totodată în fața tinerii generații perspective noi și sănătoase de creștere și desăvîrșire. Masa mare a poporului român este conștientă de acest lucru, din care motiv cere cu insistență reintroducerea învățămîntului religios în școală, așa cum a fost pînă în anul 1948. La Centrul mitropolitan din Sibiu sosesc permanent pe această temă memorii semnate de zece de mii de credințioși și preoți din Arhiepiscopia Sibiului. Credințioșii parohiei Șmîng, din jud. Sibiu, spre exemplu, socotesc ca „un drept elementar ce ni se cuvine” întroducerea orelor de religie în școală. „Avem convingerea — scriu ei în continuare — că această măsură va contribui la educarea sănătoasă a noii generații de copii și tineret, în spiritul moralei creștine, al cinstei, adevărului, dreptății și al tuturor înalțelor virtuți moștenite de la strămoșii”.

La fel, credințioșii din parohia Șeica Mare, jud. Sibiu, consideră că „are jedit, adică, la mîntu (reintroducerea religiei în programa de învățămînt) corespund intereselor poporului român și că numai astfel se va putea desăvîrși și educația copiilor noștri, spre binele Patriei noastre și al tuturor popor român”.

Credințioșii din parohia Boian, jud. Sibiu, motivează cererea prin aceea că predarea religiei în școală „a fost în tradiția poporului nostru, iar la ora actuală se impune ca o lucrare necesară de îndreptare morală a poporului după 45 de ani de regim totalitar”.

„Ceram reintroducerea religiei în școală — scriu ei credințioșii din Dumbrăveni, jud. Sibiu, pentru ca și copiii noștri să cunoască Legea creștinească de care avem atîta nevoie și care a ținut neamul nostru românesc în unitate”.

În sfîrșit, credințioșii parohiei Șeica Mică motivează cererea lor, scriind că „poporul nostru, pe lîngă o redresare economică, are nevoie și de o redresare spirituală”.

Dînd gîf la aceste dorințe generale Sf. Sinod al Bisericii noastre a făcut multe și insistente demersuri la forurile competente spre a se concretiza încă din această toamnă dorința obștească mai sus arătată, lucrare în care preoțimea noastră dorește să se implice cu toată ființa sa.

Vom încheia aceste citive gînduri cu ceea ce și N. Iorga exprimă atît de clar la vremea sa, prin cuvintele: „Învățămîntul religios, în școala primară, este în aceste timpuri... o necesitate de înestîmînat”.

gere sau mutilare a propriei noastre ființe. În sensul acesta se exprimă, la vremea sa, prof. Simion Medehedin, cînd arăta că dacă s-ar atînge cineva de credința noastră strămoșească, „ar însemna să ucidă însăși ființa sufletească înfîmpat de atîtea sute de ani, împreună cu limba și neamul, prin toate împrejurările ferice și neferice de care poporul nostru a avut parte pe a-cel pămînt”.

Or, după cum știm cu toții, ateismul comunist a încercat pe toate căile o astfel de tentativă, adică să-L smulgă pe Dumnezeu din sufletul oamenilor, al copiilor nevinovați, și să acrediteze ideea că la viața pămîntească se limitează totul, sfîdînd astfel total valorile spirituale care de fapt îl distinge pe om de restul creațiilor.

Roadele acestei „educații” atee s-au văzut și se văd din nefericele în atîtea nelegiuiri despre care aflăm zilnic și care întruștează pe toți oamenii de bine, precum: furturi, omide, un îngerjorător de mare număr de avorturi, dorința de îmbogățire rapidă și prin orice mijloc, egoism păgîn și alte asemenea fapte care toate sînt manifestările omului fără frică de Dum-nezeu.

„Avem convingerea — scriu ei în continuare — că această măsură va contribui la educarea sănătoasă a noii generații de copii și tineret, în spiritul moralei creștine, al cinstei, adevărului, dreptății și al tuturor înalțelor virtuți moștenite de la strămoșii”.

La fel, credințioșii din parohia Șeica Mare, jud. Sibiu, consideră că „are jedit, adică, la mîntu (reintroducerea religiei în programa de învățămînt) corespund intereselor poporului român și că numai astfel se va putea desăvîrși și educația copiilor noștri, spre binele Patriei noastre și al tuturor popor român”.

Credințioșii din parohia Boian, jud. Sibiu, motivează cererea prin aceea că predarea religiei în școală „a fost în tradiția poporului nostru, iar la ora actuală se impune ca o lucrare necesară de îndreptare morală a poporului după 45 de ani de regim totalitar”.

„Ceram reintroducerea religiei în școală — scriu ei credințioșii din Dumbrăveni, jud. Sibiu, pentru ca și copiii noștri să cunoască Legea creștinească de care avem atîta nevoie și care a ținut neamul nostru românesc în unitate”.

În sfîrșit, credințioșii parohiei Șeica Mică motivează cererea lor, scriind că „poporul nostru, pe lîngă o redresare economică, are nevoie și de o redresare spirituală”.

Dînd gîf la aceste dorințe generale Sf. Sinod al Bisericii noastre a făcut multe și insistente demersuri la forurile competente spre a se concretiza încă din această toamnă dorința obștească mai sus arătată, lucrare în care preoțimea noastră dorește să se implice cu toată ființa sa.

Vom încheia aceste citive gînduri cu ceea ce și N. Iorga exprimă atît de clar la vremea sa, prin cuvintele: „Învățămîntul religios, în școala primară, este în aceste timpuri... o necesitate de înestîmînat”.

Credințioșii din parohia Boian, jud. Sibiu, motivează cererea prin aceea că predarea religiei în școală „a fost în tradiția poporului nostru, iar la ora actuală se impune ca o lucrare necesară de îndreptare morală a poporului după 45 de ani de regim totalitar”.

„Ceram reintroducerea religiei în școală — scriu ei credințioșii din Dumbrăveni, jud. Sibiu, pentru ca și copiii noștri să cunoască Legea creștinească de care avem atîta nevoie și care a ținut neamul nostru românesc în unitate”.

În sfîrșit, credințioșii parohiei Șeica Mică motivează cererea lor, scriind că „poporul nostru, pe lîngă o redresare economică, are nevoie și de o redresare spirituală”.

Dînd gîf la aceste dorințe generale Sf. Sinod al Bisericii noastre a făcut multe și insistente demersuri la forurile competente spre a se concretiza încă din această toamnă dorința obștească mai sus arătată, lucrare în care preoțimea noastră dorește să se implice cu toată ființa sa.

Vom încheia aceste citive gînduri cu ceea ce și N. Iorga exprimă atît de clar la vremea sa, prin cuvintele: „Învățămîntul religios, în școala primară, este în aceste timpuri... o necesitate de înestîmînat”.

Credințioșii din parohia Boian, jud. Sibiu, motivează cererea prin aceea că predarea religiei în școală „a fost în tradiția poporului nostru, iar la ora actuală se impune ca o lucrare necesară de îndreptare morală a poporului după 45 de ani de regim totalitar”.

„Ceram reintroducerea religiei în școală — scriu ei credințioșii din Dumbrăveni, jud. Sibiu, pentru ca și copiii noștri să cunoască Legea creștinească de care avem atîta nevoie și care a ținut neamul nostru românesc în unitate”.

În sfîrșit, credințioșii parohiei Șeica Mică motivează cererea lor, scriind că „poporul nostru, pe lîngă o redresare economică, are nevoie și de o redresare spirituală”.

Dînd gîf la aceste dorințe generale Sf. Sinod al Bisericii noastre a făcut multe și insistente demersuri la forurile competente spre a se concretiza încă din această toamnă dorința obștească mai sus arătată, lucrare în care preoțimea noastră dorește să se implice cu toată ființa sa.

Vom încheia aceste citive gînduri cu ceea ce și N. Iorga exprimă atît de clar la vremea sa, prin cuvintele: „Învățămîntul religios, în școala primară, este în aceste timpuri... o necesitate de înestîmînat”.

Credințioșii din parohia Boian, jud. Sibiu, motivează cererea prin aceea că predarea religiei în școală „a fost în tradiția poporului nostru, iar la ora actuală se impune ca o lucrare necesară de îndreptare morală a poporului după 45 de ani de regim totalitar”.

„Ceram reintroducerea religiei în școală — scriu ei credințioșii din Dumbrăveni, jud. Sibiu, pentru ca și copiii noștri să cunoască Legea creștinească de care avem atîta nevoie și care a ținut neamul nostru românesc în unitate”.

În sfîrșit, credințioșii parohiei Șeica Mică motivează cererea lor, scriind că „poporul nostru, pe lîngă o redresare economică, are nevoie și de o redresare spirituală”.

Dînd gîf la aceste dorințe generale Sf. Sinod al Bisericii noastre a făcut multe și insistente demersuri la forurile competente spre a se concretiza încă din această toamnă dorința obștească mai sus arătată, lucrare în care preoțimea noastră dorește să se implice cu toată ființa sa.

Vom încheia aceste citive gînduri cu ceea ce și N. Iorga exprimă atît de clar la vremea sa, prin cuvintele: „Învățămîntul religios, în școala primară, este în aceste timpuri... o necesitate de înestîmînat”.

Credințioșii din parohia Boian, jud. Sibiu, motivează cererea prin aceea că predarea religiei în școală „a fost în tradiția poporului nostru, iar la ora actuală se impune ca o lucrare necesară de îndreptare morală a poporului după 45 de ani de regim totalitar”.

„Ceram reintroducerea religiei în școală — scriu ei credințioșii din Dumbrăveni, jud. Sibiu, pentru ca și copiii noștri să cunoască Legea creștinească de care avem atîta nevoie și care a ținut neamul nostru românesc în unitate”.

În sfîrșit, credințioșii parohiei Șeica Mică motivează cererea lor, scriind că „poporul nostru, pe lîngă o redresare economică, are nevoie și de o redresare spirituală”.

Dînd gîf la aceste dorințe generale Sf. Sinod al Bisericii noastre a făcut multe și insistente demersuri la forurile competente spre a se concretiza încă din această toamnă dorința obștească mai sus arătată, lucrare în care preoțimea noastră dorește să se implice cu toată ființa sa.

Vom încheia aceste citive gînduri cu ceea ce și N. Iorga exprimă atît de clar la vremea sa, prin cuvintele: „Învățămîntul religios, în școala primară, este în aceste timpuri... o necesitate de înestîmînat”.

Credințio

(Continuare din pag. 1-a)

când tinerii se maturizează, când astfel de idei se cer verificate, cele ale lui Nietzsche le apar, chiar și acestora, drept simple declarații oratorice care, ca să supravețiască, sint expediate rapid și firesc în categoria literaturii, fiind izgonite din cea a filosofiei care rămâne, totuși o disciplină serioasă. Istoria culturii mai cunoaște asemenea cazuri, chiar și în grădina noastră! În literatură asemenea scrieri fac ușor carieră, sub formă de sentințe sau de micro eseuri, în care, tot ce se spune frumos provoacă și delectează spiritul, fără să-l tulbure sau să-l lumineze prea tare, cum ar face un discurs sau o demonstrație riguroasă filozofică.

* *

Dar de ce am pornit de aici, de la acest filozof negativist care, la urma urmei, n-a fost pe aproape de viața duhovnicească niciodată în trista și chinuata lui existență? Pentru un motiv foarte simplu. Anume acela că el ne prilejuește să arătăm că ceea ce credea el a fi, în creștinism, *slăbiciune, renunțare, demobilizare, blazare, încovoare inovată a omului, laș și nedemnit, cedare fără luptă, umilire și înjosire, pierdere fără rost a vieții și a bucuriilor ei*, e de fapt o luptă eroică, un exercițiu major de voință, un semn de superioaritate a omului, de biruință asupra sinei dezordonat și descompus, o echilibrare și o împlinire, o intrare în bucurie și într-un sens al vieții care luminează destinul pământesc al omului și îl conjung cu destinul lui etern, stabilind între amândouă o cale de continuitate, o speranță și un rost semnificativ în frumusețea vieții.

Să ne oprim în cele ce urmează asupra unuia din virtuțile creștine pe care, filozoful de care am pomenit mai înainte, o cocotește înjosire, renunțare la demnitate, lașitate ușor de realizat, pe cât de comodă, pe atât de răufăcătoare omului, a cărui stare sufletească normală ar trebui să fie starea de mândrie.

Ați înțeles desigur că e vorba de *smerenție*. De smerenția creștină. E drept oare să fie considerată renunțare la demnitate și lașitate ușor de realizat?

Smerenția, în creștinism, nu e umilire și înjosire. Nu e abandonarea luptei, ci tocmai începutul luptei pentru desăvârșire, pentru demnitate, pentru omul adevărat. E biruință și *stăpînire de sine*. De aceea e așa de greu de obținut. De aceea cere luptă de o viață, gândire echilibrată, autocunoaștere deplină, stăpînirea celor mai subtile afele de psihologie, ale științelor desăvârșirii, ale discernământului duhovnicesc, prin sine, dar mai ales prin îndrumarea de către un înscușit și experimentat părinte duhovnicesc.

Smerenția e găsirea măsurii celei drepte a gândului și a simțirii, împotriva măsurii false a orgoliului și a slăvii deșarte care ne urcă pe treapta de sus, fără s-o merităm, și ne pune în raporturi de conflict cu noi înșine și cu aproapele. Pleoara lui Nietzsche pentru orgoliu, e pleoara pentru Lucifer. Dar Lucifer, se știe, se afla în fals, căci nu era cine se credea: voise să fie ca Dumnezeu, din orgoliu, să-l înlocuiască pe Dumnezeu, și căzuse la starea de *demon*, de prototip al negației și al răului. În istoria războiului nevăzut al nevoitorilor pentru sfințenie, adică pentru a ajunge la desăvârșire, la omul cel nou născut din duh, lupta pentru dobîndirea smerenției și lupta decisivă. Nu e ceva în care se cade la întimplare și care se dobîndește cu ușurință. Pentru a ajunge la smerenție, se folosesc adevărate metode, care presupun o mare înțelepciune — fără asta nu se poate — un efort extraordinar, strădanii de o viață și atenții de clipă care, fi-ți permanent pe cei porniți pe drumul acesta, ca pe o muchiie de cuțit. Când din smerenție se cade ușor în sus, în opusul ei, în orgoliu. În orgoliu, în mândrie se cade ușor. E calea cea largă. În smerenție se urcă.

Smerenția fratelui Eulalie

E calea cea strîmă. Ne aflăm într-un domeniu de mare subtilitate de gând. În ce are spiritul tălătuțea creștină mai subtilă, mai mare și mai folositor. Smerenția trebuie să meargă, cum spunea cineva, până la smerenția smereniei, și așa, din treaptă în treaptă, până la a ajunge un înfinit de smerenție, ca să nu cadă în orgoliu. Smerenția smereniei ar fi să te smerești și pentru că reușești să realizezi smerenția.

Așa cum spun Sfinții Părinți duhovnicești, în orgoliu se cade ușor. Fără luptă. Orgoliul e renunțarea la luptă. Cine se mîndrește, se mîndrește întotdeauna cu ușurătate pe motive de suprafață, de aparență și iluzie. Numai smeritul știe ce face. Mîndrul pur și simplu cade, tocmai cînd crede că urcă deasupra tuturor. Smerenția dă măsura omului adevărat, nu mîndria. Căci cine poate fi mîndru de ceea ce are, sau de ceea ce poate, sau de înțelepciunea lui, sau de alte virtuți, cînd de fapt ar trebui să știe *ce nu are, ce nu poate*, cite nu-și explică încă, de fapt, din tainele lumii și ale omului. De aceea mîndria e o tentație ușoară și în ea cad cei slabi. Cei puternici se luptă cu o astfel de ispită.

Smeritul se străduiește să se afle mereu în atenția lui Dumnezeu. Trăiește în Dumnezeu. Și Dumnezeu în el. Căci găsește loc în el. Cel mîndru se doare mereu în atenția oamenilor. Smeritul vrea să fie ceea ce este cu adevărat; mîndrul vrea să pară ceea ce nu este. În cel mîndru Dumnezeu nu găsește loc, pentru că mîndrul e plin de sine, nu-i dă loc nici aproapei. Iată de ce, cel mîndru e singur. Orgoliu-ului iese din comuniune. El crede că se situează deasupra, dar de fapt se situează în afară. În afara celorlalți, a fraților, dar și a lui Dumnezeu. Căci Dumnezeu, iubirea, e legătura comuniunii.

Orgoliu-ului, pînă la urmă, după ce o vreme își pare suficient și-și, se descoperă izolat, ajunge la dezolare, la disperare, în tragic, în marea singurătate a lipsei de sens a existenței. Se trezește și fără frați și fără Dumnezeu. Căci cine poate avea sensul în sine? Iată, un cugețor și un mîndru de geniu, precum Cioran, nu poate să nu scînteieze un adevăr ca acesta: *„Este evident că Dumnezeu reprezintă o soluție, și că nu vom mai găsi niciodată una atît de satisfăcătoare”* (Despre neajunsul de a te naște, VII, 3 trad. Florin Sicoe, Contemp. 20, 1990). Și Mircea Eliade, încă din tinerețe scria: *„Trebuie să fim creștini pentru a găsi un sens vieții, sens care să întrecă simpla umanitate și să cuprindă din acel suc al metafizicii care singur ne orientează”* (Ziarul *Cuvîntul*, nr. 924, din 1927).

Nu mai printr-o dreptă cunoscîntă și afirmare a ceea ce simțim, și numai printr-o dreptă stare față de Dumnezeu, scăpăm de acel „sentiment tragic al vieții”, despre care scria spaniolul Unamuno. Mircea Eliade, parcă răspunzîndu-i, scria în același articol: *„Acele conștiințe care trăiesc efectiv o viață sufletească, nu pot îndepărta altfel sentimentul tragic al existenței, decît prin creștinism. În dreptă și în stînga, nu e decît gol... Creștinismul stăpînește sensul vieții, care nu e un sens tragic”*.

Iată de ce Nietzsche, cu orgoliul lui, chema la o stare de cădere, tocmai atunci cînd credea că cheamă la o stare de înălțare; chema la o stare de umilire către *Cal redul*, tocmai atunci cînd credea că cheamă la demnitate. Orgoliul în viziunea părintelui său, Lucifer, e dorința de a situa *Sus* prin efracție, prin substituție lui Dumnezeu, nu prin unirea cu El, care se face în duh, prin rugăciune și smerenție. Luptînd împotriva lui Iisus, Nietzsche nu-l citea desigur cuvintele: *„Cel ce va cădea peste piatra aceasta, se va sfîrîmi, și cel peste care va că-*

dea ea, pe acela îl va zdrobi” (Matei XXI, 44). Piatra era Iisus. Nietzsche a murit trist și cu mințea rătăcită. Să ne rugăm, inspirîndu-ne dintr-un titlu al lui Noica, pentru fratele Nietzsche!

Părinții cei vechi ai pustiei, mari înțelepți care își exersau înțelepciunea din tinerețe, sub îndrumarea altora și mai înțelepți, cunoșteau drumul smerenției și căutau să se țină pe el cu tot sîrgul, cu toată îndemnarea, ca nu cumva pierzînd acest drum, să-și facă inutilă retragerea în singurătate și să piardă plata tuturor ostenețelor, poate de o viață. Căci lupta începea din tinerețe. Și dura o viață. Și echilibrul se ținea ca pe o sîrmă întinsă peste o apă, mereu în primejdia căderii.

Ca să ne facem o idee despre cum, cu cită rivină, cu cită hotărîre și voință, cu cită abilitate, cu cită subtilitate, cu cită discreție, cu cită calcul duhovnicesc se duce lupta pentru cîștigarea și menținerea smerenției, voi povesti în cele ce urmează lupta pentru a se menține în smerenția a fratelui Eulalie, relatăată într-un Pateric latin din cele vechi, (publicat în *Communiones Sanctorum Patrum*, Coimbra, 1974, IV, 16).

Fratele Eulalie viețuia într-o mănăstire de obște și părea cam sărac cu duhul, dar era ascultător și rezervat. Văzîndu-l așa, frații ceilalți, cînd făceau vreo greșală și bătrîni duhovnici le cereau socoteală, îl împovărau pe el cu greșelile lor. Dădea vina pe el. „Cine a rupt unealta?” — „Fratele Eulalie”, spuneau toți în cor. „Cine a spart cutare vas?” — „Fratele Eulalie” etc. Drumul spre desăvîrșire e lung și frații începători mai veneau încă în mănăstiri cu apucături din lume, precum și în cazul acesta, cu această piră nedreaptă. Trece multă vreme pînă se înțelepesc. Cei care nu se înțelepesc, nu înțeleg monahismul și se întorc în lume.

Se vede că Eulalie era mai vechi în mănăstire și-și dobîndise o așezare duhovnicească mai bună, pentru că nu protesta niciodată împotriva nedreptății care i se făcea. Cînd bătrîni aflau că Eulalie a făcut greșala care i se imputa, îl certau cu blîndețe sau cu asprime, după faptă, și el nu nega că el ar fi fost vinovatul. Făcea metanie și cerea iertare. Se mai întîmplau și certuri și alte neorînduiri între frați, și Eulalie era îndicat întotdeauna drept cel care le pornise. Uneori bătrîni îl pedepseau cu canoane de post negru de două-trei zile, și el suferea totul cu răbdare și fără supărare.

Văzînd că Eulalie greșea mereu, bătrîni se duseră la staret și-i spusera:

— Părinte staret, oare ce e de făcut? Nu mai știm cît vom mai îndăui toate neorînduile și greșelile pe care le face fratele Eulalie. Iată, pînă acum a spart o multime de vase, a stricat unele, le-a rupt, le-a pierdut și totul numai din neglijență. Cum să-l mai tolerăm? Oare să-l mai îndăuim aici? Altfel e blînd și recunoaște, și face canonul, dar se adună prea multe.

Staretul le-a răspuns:

— Să mai așteptăm cîteva zile, părinților și, după aceea, vom hotărî ceea ce veniște în privința lui. Mergeți la treburile voastre.

Rămînd singur, staretul căzu în genunchi în fața icoanei Mîntuitorului și se rugă să-l lumineze ce hotărîre să ia în legătură cu Eulalie. Și iată că, printr-o minune dumnezeiască, i se descoperi tot atunci adevărul, a nume că Eulalie nu era vinovat de nimic din cele care i se puneau în sarcină. Adunată atunci toată obștea ca pentru a-l judeca pe Eulalie, și le cuvîntă tuturor:

— Am auzit, părinților și fraților, că unii din voi faceți ascultările (munca manuală) cu murmur și circeață, și nu aveți destulă grijă de liniștea și bucuria mănăstirii, și de uneltele cu care lucrați. Am avut desco-

perire de la Dumnezeu să vă încerc inimile și să aflui cine e vinovat de atîtea neorînduile și stricăciuni care mi se aduc la cunoștință.

— Doar știți că e fratele Eulalie, sărîră mai mulți. Să spună și el.

— Pentru ce să vedem ce ne va spune Domnul, să-mi aduceți aici cite una din rogojinile pe care le-ați lucrat azi. Le-au adus. A poruncit să se facă un foc mare și a aruncat în el, pe rînd, toate rogojinile fraților. Toate s-au prefăcut scrum, în afara celei a fratelui Eulalie, care a rămas intactă.

Văzînd frații aceasta, s-au umplut de uimire, dar și de frică. De frică duhovnicească, dar și de frică de staret și de bătrîni duhovnici. Și aceștia din urmă s-au rușinat pentru că nu avuseseră discernămintul să priceapă adevărul despre Eulalie. Au căzut cu fețele la pămînt, au cerut iertare Mîntuitorului, și starețului, și au lăudat răbdarea și smerenția fratelui Eulalie, care luase toate vinovățiile asupra lui, nevinovat fiind. Din ziua aceea l-au considerat ca pe unul din cei mai îmbunătățiți viețuitori ai mănăstirii.

Fratele Eulalie mai întîi a crezut că îi răsplătise Dumnezeu răbdarea și smerenția, dar apoi observă că laudele începuseră să-i trezească mîndria. Începu să-i încolțască gîndul că ar fi mai virtuos decît ceilalți, că ar fi lăudat pe dreptate, că ceilalți ar trebui să asculte de dînsul, și tot astfel de gînduri. Își dădu seama că mîndria alimentată de laudele celor dimprejur și acceptarea laudeilor lor îi stricau așezarea sufletească și îi ruinau smerenția. Mîndria îl asalta cu ușurință și cu spor din toate părțile și simțea cum e gata, gata să-l cucerească în întregime.

Și atunci luă o hotărîre eroică. La căderea nopții își strîns puținele lucruri și cărți și fugi din mănăstire. Plecă departe în desert, unde nu-l cunoștea nimeni, și unde se stabilî într-o peșteră. Numai așa își putuse învinge mîndria și, cu tot riscul plecării în necunoscut, își asumase acest risc. Nu fără luptă. Dimpotrivă, cu eroism și jertfieri a unei bune situații deja dobîndite, dar gata să-l ducă la cădere. Textul, pe care noi l-am prelucrat aici, se încheie așa: *„Căci nu voia laudele trecătoare ale oamenilor, ci voia să-și primiască de la Mîntuitorul în viața viitoare, slava cerească și veșnică”*.

Gîndește cineva că i-a fost ușor fratelui Eulalie să ia o astfel de hotărîre? Nu i-a fost ușor. Și-a părăsit mănăstirea care îi era casă, și-a părăsit obștea cu care se obișnuise, unde făcea ascultare și unde își agonisea hrana, și a plecat în necunoscut. Pe drept cuvînt, pentru a lua o astfel de hotărîre era nevoie de eroism, de forță sufletească pentru a-și salva virtutea. Renunțările pe care și le-a impus, și le-a impus cu scopul de a se apăra de căderea în mîndrie, și de a se păstra curat și smerit în fața lui Dumnezeu, desigur pentru a-și putea continua efortul de îndreptare a minții și a inimii pe drumul desăvîrșirii. Cît de departe sîntem de înțelegerea răsturnată pe dos a creștinismului, de către Nietzsche!

Fratele Eulalie e un bun exemplu de renunțare eroică la păcat și de hotărîre de a se păstra în demnitate virtuii, pentru a răspunde chemării Mîntuitorului: *„Fiți desăvîrșiți”*. Căci Hristos n-a zis: fiți slabi și neputincioși, cum pretindea filozoful german. Marele nostru istoric al religiilor, Mircea Eliade scria că la *„renunțarea eroică, pe care toți trebuie s-o înțelegem... nu se înalță decît personalitățile autentice”*, și avea în vedere precum o spune, *„calea creștină ortodoxă”*. Această cale conduce la Hristos, la mîntuire, la Impărăția Cerurilor. Aceasta mi i-a dat pe marii sfinți și eroi ai secolului pe marii înțelepți ai creștinismului care înseamnă, pentru cei care îl trăiesc, lumină, sens și bucurie a vieții de aici și a celei veșnice.

SFÎNTA SCRIPTURĂ

(Continuare din pag. 1-a)

care se numesc deuterocanonice și acestea sînt: 1. Cartea lui Tobit; 2. Cartea Iudit; 3. Cartea Înțelepciunii lui Solomon; 4. Cartea Înțelepciunii lui Iisus, fiul lui Sirah, numită și „Eclesiastic”; 5. Cartea a treia a lui Esdra (cartea a doua a lui Neemia cuprînsă în cărțile canoniche); 6. Cartea întâi a Macabei; 7. Cartea a doua a Macabei; 8. Cartea a treia a Macabei (este și o patra carte a Macabei); 9. Cartea Baruh și Scrisoarea Prooroicului Ieremia.

Ca necanonice sînt considerate și următoarele fragmente sau buciți din cărțile canoniche enumerate, și acestea sînt: 1. *Rugăciunea Regelui Manase* (aflată la sfîrșitul cărții a doua Paralipomen sau Cronice); 2. O parte din Cartea Estera (cea care nu este împărțită în versete); 3. Ultimul Psalm (care urmează după Psalmul 150); 4. *Cintiara celor trei tineri* (din Cartea lui Daniel); 5. *Istoria Suzanei*; 6. *Bel și balaurul*.

Cuvîntul lui Dumnezeu cuprîns în *Noul Testament* sau în *Leghea Veche* a chemat a trecut pe oameni pentru venirea Domnului Iisus Hristos și înțelegerea Legii Noi cuprînsă în *Noul Testament*. Pentru aceasta *Vechiul Testament* este considerat a fi un „pedagog” sau un „învățător” către Hristos (Gal. 3, 24), în special prin prooroiciile care vestesc venirea Sa, în Care s-au împlinit toate prooroiciile și Scripturile.

Canonul *Noului Testament* cuprinde un număr de 27 de cărți și anume: *Cele patru Sfințe Evanghelii*; *Matei, Marcu, Luca și Ioan*; *Faptele Apostolilor*; Epistolele Sfinților Apostoli: *Pavle* (I și II Timotee, Tit, Filipon și Epistola către Evreii); Epistolele numite sobornicești: *Yacob*, I și II Petru, I, II și III Ioan, Iuda și Apocalipsa Sfințului Apostol și Evanghelist Ioan.

Cărțile *Vechiului Testament* au fost scrise înainte de Hristos, într-un timp de peste o mie de ani (1400—400), iar cărțile *Noului Testament* au fost scrise în secolul I, cele mai multe înainte de anul 70, în afară de cărțile Sfinților Ioan Evanghelist și Teologul, care au fost scrise după anul 70, pînă la sfîrșitul secolului I. *Noul Testament* cuprinde învățăturile descoperite de Domnul Iisus Hristos și au fost transmise de Sfinții Apostoli și urmașilor lor.

Cuvîntul lui Dumnezeu descoperit oamenilor, la început prin Moise și prooroicii *Vechiului Testament*, a fost descoperit desăvîrșit prin Insuși Fiul Său, Domnul Iisus Hristos, după cum se arată: *„în zilele acestea mai de pe urmă — Dumnezeu a răscălit pe oameni pentru venirea Domnului Iisus Hristos și înțelegerea Legii Noi cuprînsă în Noul Testament. Pentru aceasta Vechiul Testament este considerat a fi un „pedagog” sau un „învățător” către Hristos (Gal. 3, 24), în special prin prooroiciile care vestesc venirea Sa, în Care s-au împlinit toate prooroiciile și Scripturile.*

Canonul *Noului Testament* cuprinde un număr de 27 de cărți și anume: *Cele patru Sfințe Evanghelii*; *Matei, Marcu, Luca și Ioan*; *Faptele Apostolilor*; Epistolele Sfinților Apostoli: *Pavle* (I și II Timotee, Tit, Filipon și Epistola către Evreii); Epistolele numite sobornicești: *Yacob*, I și II Petru, I, II și III Ioan, Iuda și Apocalipsa Sfințului Apostol și Evanghelist Ioan.

Cărțile *Vechiului Testament* au fost scrise înainte de Hristos, într-un timp de peste o mie de ani (1400—400), iar cărțile *Noului Testament* au fost scrise în secolul I, cele mai multe înainte de anul 70, în afară de cărțile Sfinților Ioan Evanghelist și Teologul, care au fost scrise după anul 70, pînă la sfîrșitul secolului I. *Noul Testament* cuprinde învățăturile descoperite de Domnul Iisus Hristos și au fost transmise de Sfinții Apostoli și urmașilor lor.

Cuvîntul lui Dumnezeu descoperit oamenilor, la început prin Moise și prooroicii *Vechiului Testament*, a fost descoperit desăvîrșit prin Insuși Fiul Său, Domnul Iisus Hristos, după cum se arată: *„în zilele acestea mai de pe urmă — Dumnezeu a răscălit pe oameni pentru venirea Domnului Iisus Hristos și înțelegerea Legii Noi cuprînsă în Noul Testament. Pentru aceasta Vechiul Testament este considerat a fi un „pedagog” sau un „învățător” către Hristos (Gal. 3, 24), în special prin prooroiciile care vestesc venirea Sa, în Care s-au împlinit toate prooroiciile și Scripturile.*

Canonul *Noului Testament* cuprinde un număr de 27 de cărți și anume: *Cele patru Sfințe Evanghelii*; *Matei, Marcu, Luca și Ioan*; *Faptele Apostolilor*; Epistolele Sfinților Apostoli: *Pavle* (I și II Timotee, Tit, Filipon și Epistola către Evreii); Epistolele numite sobornicești: *Yacob*, I și II Petru, I, II și III Ioan, Iuda și Apocalipsa Sfințului Apostol și Evanghelist Ioan.

Cărțile *Vechiului Testament* au fost scrise înainte de Hristos, într-un timp de peste o mie de ani (1400—400), iar cărțile *Noului Testament* au fost scrise în secolul I, cele mai multe înainte de anul 70, în afară de cărțile Sfinților Ioan Evanghelist și Teologul, care au fost scrise după anul 70, pînă la sfîrșitul secolului I. *Noul Testament* cuprinde învățăturile descoperite de Domnul Iisus Hristos și au fost transmise de Sfinții Apostoli și urmașilor lor.

Cuvîntul lui Dumnezeu descoperit oamenilor, la început prin Moise și prooroicii *Vechiului Testament*, a fost descoperit desăvîrșit prin Insuși Fiul Său, Domnul Iisus Hristos, după cum se arată: *„în zilele acestea mai de pe urmă — Dumnezeu a răscălit pe oameni pentru venirea Domnului Iisus Hristos și înțelegerea Legii Noi cuprînsă în Noul Testament. Pentru aceasta Vechiul Testament este considerat a fi un „pedagog” sau un „învățător” către Hristos (Gal. 3, 24), în special prin prooroiciile care vestesc venirea Sa, în Care s-au împlinit toate prooroiciile și Scripturile.*

Canonul *Noului Testament* cuprinde un număr de 27 de cărți și anume: *Cele patru Sfințe Evanghelii*; *Matei, Marcu, Luca și Ioan*; *Faptele Apostolilor*; Epistolele Sfinților Apostoli: *Pavle* (I și II Timotee, Tit, Filipon și Epistola către Evreii); Epistolele numite sobornicești: *Yacob*, I și II Petru, I, II și III Ioan, Iuda și Apocalipsa Sfințului Apostol și Evanghelist Ioan.

Doină

Iancule, Măria Ta,
Iartă-ne de poți terță,
Știi că ai iertat prea mulți
Incălțari și desculți,
Cei ce-au stat pe sub țărîna
Cu icoana ta în mînd
Și, cu paloșul la brie
Lumează-acum prin grău.
Tu, Măria Noastră
Cum în Tera asta nu s-
Sufletul de-am fi în stare
Lui măi dată om întrupare
Sus pe Munții din Apus
Sus cuvînti ce ai de spus.
Iancule, cel Sfinți și Bun
Stelele pe cer apun,

Soarele apune-n Văi,
Niciodată ochii tăi
Ochii tăi adînci ca Mărea
Să ne lumineze zărea,
Cele patru zări străbune
Ce închid în ele-o nume
Și oricît o vraie strîdnă
Să-ți pîndă pe creștet spînt
Tu, Măritul Nostru Dîm,
Noaptea să te treci prin amn
Cu un plug de os fierbinte
Veșnic să te țină mînt
Cu un plug amar de dor
Că Ardealul nu-i al lor,
El a fost și-a rămină
Tără în Tera Română!

Nicolae Nicoară

(Continuare din pag. 1-a)

prietenie și zidire. Niciodată nu a ofensat și nu a supărat pe nimeni; nu s-au auzit minciuni de pe buzele ei și glasul său evlavios, dulce și îngeros a fost scara care a ridicat totdeauna inima oamenilor spre cer și așa rămîne în veșii vecilor.

Lîngă templu, Sfînta Fecioară a învățat calea care duce sufletul de pe pămînt la cer; a deprins trăsăturile de caracter și faptele prin care se adoră Dumnezeu și omul se îndumnezeiește. Aici a deprins bunătatea, blîndețea și răbdarea; rivină de cele sfînte, munca și rugăciunea, credința în Dumnezeu și jertfa

pentru poruncile Lui care sînt însăși viața și fericirea noastră (In. 10, 10). Aici a învățat să-și împlinescă toate datoritiile față de Dumnezeu și de oameni, cu orice sacrificiu, chiar cu prețul vieții, al durerii și al suferinței. Era cea dintîi la privegheri și rugăciune, la citirea Scripturii și la aducerea jertfelor. Conștiința sa curată a fost mereu trează la chemările cerului, iar viața ei în trup a fost sfîntă, ca a ingerilor din cer. Pentru aceasta, Sfînta Fecioară a fost aleasă să nască pe Fiul lui Dumnezeu și Fiul Omului, pe Omul durerilor și al suferințelor, pe Mîntuitorul Hristos.

Copilăria și tinerețea Maicii Domnului

Suferința și durerea se călesc în suferință și durere, iar sufletele mari, eroii și binefăcătorii omenirii le-au cunoscut și le-au trăit din tinerețe lor. Sf. Fecioară Maria, Maica durerii — cum îi spune Sf. noastră Biserică a cunoscut și trăit suferința din fragedă vîrstă. Paharul durerii a început să-l guste cu amărăciune chiar din școală, primind veste despre moartea iubitului său tată.

La vîrsta de 14 ani Sf. Fecioară a ieșit din templu, ocrotită de Dreptul Iosif și a trăit în Naza-

ret, unde primește de la Arhanghelul Gavril marea veste de bucurie a întrupării Mesiei cel făgăduit lui Adam (Fac. 3, 15; Lc. 1, 26—45). Bunul Dumnezeu a scos acum la lumină nevinovăția și curătenia Sf. Fecioare pe care a mîngîiat-o și a răsplătit-o cu harul Său. El i-a dat binecuvîntarea cerească între femeile prin roșul pîntecului Său, prin nașterea lui Emanuil (Mt. 1, 22).

Plîină de bucurie, ea rostește în fața Tainei divine rugăciunea: *„Mărește suflete al meu pe Domnul și s-a bucurat Duhul meu de*

Dumnezeu, Mîntuitorul meu, că a căutat spre smerenția roabei Sale, că iată de acum mă vor fericii toate neamurile”

(Lc. 1, 47—48).

Înțelegînd că este voia Celui de Sus, Ea se supune Proniei divine și ascultă cu smerenție și încredere de înțger, devenind Maica Dumnezeului nostru.

Plîină de recunoștință, Ea strălucește peste veacuri ca Palat al Împăratului cerec, ca Biserica vie a lui Dumnezeu și Mijlocitoarea mîntuirii noastre.

Și Ama. Ca prunci, ca fete și băieți să urmăim pilda vieții Sf. Fecioare, să trăim ca ea din fragedă pruncie, în tinerețe și pînă la bătrînețe. Să ne împodobilim ca și ea de toate virtuțile religioase-morale, ca să fim folositori societății în care trăim. Să nu facem rău nimănui, să slujim și să ne dăruim pentru binele altora.

Să credem în Dumnezeu și să împlinim voia lui, cu dragoste de toți oamenii. Să cerem ajutorul Sf. Maria ca să ne izbăvească de nevoi și dureri prin rugăciunile Sale înaintea Fiului Său și Mîntuitorul sufletelor noastre.

CHEMAREA LUI AVRAAM Vasile Alecsandri și Astra

— Împlinirea făgăduinței dumnezeleşti —

După ce speranța mîntuirii a fost transmisă de la Adam pînă la Noe, aceasta intră într-o nouă fază. Pregătirea pentru venirea Mîntuitorului se va face pe linia genealogică a lui Avraam, din soția lui, Sarai.

1. La vârsta de 75 de ani, Dumnezeu i-a poruncit lui Avraam să părăsească cetatea Ur (unul din cele mai vechi orașe din lume), și să se strămute în Canaan. Ascultînd, Avraam și-a luat soția, pe Lot, (un nepot de frate), și s-a îndreptat spre pămîntul Caneaanului (Cf. Fac. 13, 1—5) unde a ajuns pe la anul 2086 înainte de intruparea Fiului lui Dumnezeu.

Fericirea lui Avraam însă era umbrată: Nu avea copii! Va fi conștient de lăse moștenirea slujitorului său, Eliezer. Prevăzător, Avraam prezintă grijele sale Domnului. Și Domnul i-a zis: „Nu te va moșteni acela (Eliezer), CI CEL CE VA RĂSARI DIN COAPSELE TALE, acela te va moșteni”. Apoi l-a dus afară și i-a zis: „Priveste la cer și numără stelele, de la poți numără!” Și, într-o generozitate fără hotar, Domnul a adăugat: „ATIT DE MULȚI VOR FI URMAȘII TAI!” (Cf. Fac. 15, 2—5).

2. Trec 10 ani și prevestirea nu se împlinesc. La vârsta de 86 de ani, în urma propunerii soției sale, Avraam are, prin Agar (o slujitoare în casa sa), un fiu: pe Ismael (Cf. Fac. 16, 16).

Mai trec 13 ani și la vârsta de 99 de ani, Dumnezeu îi spune explicit lui Avraam CA IL VA FACE TATA A MULTIME DE POPOARE. De aceea nu se va mai numi Avraam, ci Avraam! (Cf. Fac. 17, 4—5). Și iarăși i-a zis Dumnezeu: „Pe Sarai, femeia ta, să n-o mai numești Sarai, ci Sarra... și-ți voi da din ea un fiu; O VOI BINECUVINTA ȘI VA FI MAMA DE POPOARE” (Fac. 17, 15—16).

În același an, la stejarul Mamvri, Domnul îi spune — încă odată — lui Avraam, precizînd: „LA ANUL PE VREMEA ASTA am să vin iar pe la tine și Sarra va AVEA UN FIU” (Fac. 18, 10—14). „Și a zămislit Sarra și a născut lui Avraam un fiu la bătrînețe, la vremea arătată de Dumnezeu” (Fac. 21, 2). Avea atunci 100 de ani. „Avraam era de o sută de ani, cînd i-a născut Isaac, fiul său” (Fac. 21, 5).

3. Observăm că, între prima prevestire și împlinirea ei, există o perioadă de 25 de ani. În calea împlinirii ei era un prim obstacol: Sarra era steamp din tinerețe, dar ea devenea obstacol: bătrînețul. Dacă în tinerețe n-a avut fii, cum va avea la bătrînețe, steamp fiind? Dumnezeu însă a aminat înadins împlinirea făgăduinței pentru ca oameții să creadă și să vadă, prin veacuri, că atunci cînd El voiește se biruiește rînduiala firii (Cf. Fac. 18, 14; Lc. 1, 37).

4. Dar Dumnezeu i-a spus lui Avraam nu numai că va avea un fiu, ci și că urmașii lui vor fi precum stelele de pe bolta cerească. Și Avraam a crezut! Mulți vor fi obiectat: Cum vei putea fi tată unei mari mulțimi de oameni, cînd tu nu ai nici măcar un fiu? În plus, ești așa de înaintat în vîrstă. Avraam însă nu se tulbură de formulările firești ale rațiunii, pentru că el se bizuie pe cuvîntul lui Dumnezeu. Potrivit acestui cuvînt, al lui Dumnezeu, din Isaac a-născut poporul israel. Din Ismael, s-au născut ismaeliții. Din Madiian, fiul lui Avraam cu Chetura, soția lui de după moartea Sarrei, se trag madianiții (arabii de astăzi). Amîndouă aceste aspecte ale profetiei s-au împlinit întocmai și, din această împlinire, reținem:

a) Patriarhul Avraam prezintă neliniștile sale Domnului fără să-I ceară ceva, ca Unuia ce este atotștiutor. Și el primește, ca răsplată, cele ce depășesc puterea de imaginație a omului.

b) Prin credință și ascultare, patriarhul Avraam a trăit certitudinea că viața sa se află sub oblăduirea lui Dumnezeu.

c) Împlinirea cuvîntului Sfintei Scripturi pînă în cele mai mici amănunte PROCLAIMA EXISTENȚA LUI DUMNEZEU, ATOTPUTERNICIA, ATOTȘTIINȚA ȘI PRONIA SA.

d) Dumnezeu își ține făgăduințele chiar și atunci cînd ni se pare că întîrzie să le împlinescă.

e) Prin credință și ascultare de Dumnezeu, primim și noi, de la El, ceea ce abia îndrăznim să nădăjdum atunci cînd, potrivit circumstanțelor nefavorabile și rînduieșilor firești, vedem numai situații fără de isjire.

Pr. Gh. Rădulea

PREOTUL PROFESOR IOAN BUNEA

În dimineața zilei de 6 iulie 1990 a fost chemat de Dumnezeu la cea veșnică părintele profesor Ioan Bunea, distins dascăl al teologiei ortodoxe românești, slujitor model al sf. Altar și iscusit propovăduitor al Evangheliei lui Hristos cu cuvîntul, cu scrisul și cu fapta deopotrivă.

A văzut lumina zilei la 11 septembrie 1906 ca al patrulea copil al dreptcredincioaselor familii Maria și Mihai Bunea din Luna Arșesului, județul Alba. Rămăs orfan încă la vârsta de 2 ani, înocpe școala primară în Ocolușel sub grija iubitoare a părinților răposatei sale mame și le continuă în satul natal. Liceul (clasele I—VIII) îl urmează la Turda, unde pentru a-și completa cele necesare traiului dădea meditații de limbă română copiilor gazdei maghiare.

După promovarea examenului de bacalaureat în anul 1926, se înscrie la Academia Teologică Ortodoxă din Cluj. Și aici se întrece prestid divers munci în administrația Academiei și la Centrul eparhial. În anul 1930 este absolvent al Academiei Teologice iar în 12 ianuarie 1932 își susține examenul de licență cu teza: „Viața și activitatea teologic-științifică a Ferițului Augustin”, iar în 17 martie 1936 susține examenul de licență în Teologie și la Facultatea de Teologie din Chișinău, cu teza: „Raportul între rațiune și credință” sub îndrumarea distinsului teolog Ioan Gh. Savin.

Paralel cu Academia Teologică din Cluj, începînd cu anul 1927 a urmat și cursurile Facultății de litere și filozofie, secția filozofie, din Cluj, al cărui licențiat devine în 1931 în urma susținerii tezei: „Filozofia în Evul Mediu”.

La 25 februarie 1933 se căsătorește cu cea care avea să-i devină soție iubitoare, jertfelnică și ocrotitoare de-a lungul celor 57 de ani de împreună viețuire, învătătoarea Mărioara Runcu din Corpadea, județul Ouz, avînd ca nași pe familia prof. Dr. Orest Bucevschi.

În 11 și 12 martie 1933 este hirotonit de vrednicul de pomenire episcopul Nicolae Ivan, diacon și preot pe seama parohiei Nășud unde 1 se încredințează și orele de religie de la Liceul grăniceresc G. Coșbuș și de la Școala de arte și meserii. Cel gase ani de pastorație, de multe ori în compania deosebit de vițegre, pe care părintele Ioan Bunea a desfășurat-o aici, au rămas încreștate pentru todeauna în istoria acestor meșteșuguri și prin cele trei biserici construite cu multe greutăți și jertfe: Biserica „Sf. Constantin și Elena” din Nășud (cu sfîntă în noiembrie 1939), Biserica „Schimbarea la Față” din Sîngheor Băi (sfîntă în iulie 1937) și Biserica „Sf. Dumitru” din Feldru (ridicată în roșu), la care trebuie adăugată terminarea și finisarea casei parohiale din Nășud.

Începînd cu 1 septembrie 1939 se transferă ca profesor de religie la Seminarul Pedagogic Universitar din Cluj, de unde în toamna anului 1940, în urma diktatului de la Viena, s-a refugiat la Turda la Liceul de băieți iar apoi la Liceul de fete, în calitate de profesor și director de internat. Revine la catedră din Cluj începînd cu 1 septembrie 1945 unde

rămîne pînă în toamna anului 1948, cînd în urma reformei învățămîntului, prin scoaterea religiei din program, de învățămînt este transferat la Școala generală din satul Călețele, ca profesor de limbă română.

La 1 februarie 1949 este numit lector la Institutul Teologic Universitar din Cluj, iar după desființarea Institutului, rămîne ca profesor la Seminarul Teologic. În această perioadă își pregătește și teza de doctorat în Teologia Morală cu tema: „Fenomenologia conștiinței morale” urmind ca în iunie 1952 să o susțină la Institutul Teologic din București, dar vremurile se dovedesc a fi din nou vitrege și doctoratul se desființează înlocuindu-se cu cel de „magistru” (după model sovietic) iar examenul și teza pregătită n-au mai fost susținute niciodată.

În ziua de 6 februarie 1959 este arestat, iar în 8 mai este judecat și condamnat la 12 ani muncă silnică, confiscarea averii și 7 ani degradare civică, pentru infracțiunea de uclerire contra orînduirii statale. În fapt „infracțiunea” era întocmirea, împreună cu pr. prof. dr. G.L. Munteanu, a unei programe pentru lecțiile de religie pe care urmau să le țină preoții în parohii. În urma recursului, pedeapsa s-a redus la 5 ani închisoare corecțională, pe care i-a executat pînă în ultima zi în penitenciarul din Gherla și balta Brăilei, fiind eliberat în 31 ianuarie 1964.

În perioada 1 iunie 1964 — 30 aprilie 1969 își desfășoară activitatea ca preot la parohia Cluj-Șoseșeni, iar din 1 mai 1969 este transferat la parohia „Schimbarea la Față” din Cluj-Napoca, de unde se pensionează în anul 1981. Menționăm că în perioada 1972—1980 este chemat din nou la catedră la Seminarul Teologic.

Pe lângă activitatea pastorală — didactică și administrativ-gospodărească pe care a desfășurat-o în parohii și la catedrele care i-au fost încredințate, părintele Ioan Bunea a desfășurat o susținută și rodnică activitate publicistică, concretizată prin publicarea a 139 de studii și articole, peste 30 de evocări (a unor personalități, figuri distince de preoți și profesori), 59 de recenzii a diferite lucrări, volum de predici „Cuvînt de îndatătură la duminici și sărbători”, editura Arhiepiscopiei Clujului, 1983, iar în 1986, la aceeași editură, volumul „Cuvînt de îndatătură la botez, comunie și înmormîntare”. A colaborat la volumele de predici editate de Mitropolia Banatului (Timișoara, 1984) și cel editat de Arhiepiscopia Sibului în 1985. Dacă adăugăm colaborarea la revistele mitropolitane din Patriarhia Română, la diferite publicații din străinătate precum și cele de la Indrumătorul bisericesc (de la apariția lui — 1978 — și pînă în prezent) și Renasterea, seria nouă, editate de Arhiepiscopia Clujului, putem spune că țara este că gresim, că și activitatea publicistică a părintelui Ioan Bunea a fost din cele mai rodnice. Facem precizarea că în ultimul timp avea pregătit pentru tipar, volumul: „Din comora de tin-

Se împlinesc o sută de ani de la stingerea scriitorului clasic Vasile Alecsandri, personalitate proeminentă a liricii românești, care în a doua jumătate a secolului al XIX-lea a devenit cel mai popular poet de dincoace de Carpați. Atît în timpul vieții cît și după moarte, bardul de la Mîrcești s-a bucurat în cadrul Asociațiunii transilvane (Astra) de o considerație unanimă.

Referiri asupra operei sale s-au publicat în organul Asociațiunii „Transilvania” încă din 1868, primele aprecieri s-au datorat cărturarului George Barițiu, redactorului responsabil al periodicului. În numărul 5 al „Transilvaniei” se comenta pe marginea recenziei lui Titu Maiorescu apărută în „Convorbiri literare” cu privire la o culegere de poezii populare elaborată de V. Alecsandri, reliefînd importanța ei în cultura românească. În continuare s-au tipărit numeroase fragmente din opera poetului (folclor, pasteluși) adevărate nestemate ale literaturii noastre.

În „Transilvania” din 15 aprilie 1877 se făceau aprecieri referitoare la răspîndirea creațiilor sale dincoace de munți. „Nu cunoaștem în toată națiunea noastră un scriitor mai popular, mai mult citit și gustat decît este dn. Alecsandri; de aceea și suntem convinși că nu va rămîne o singură bibliotecă românească, fie aceea încă pe atît de modestă, ca să nu-și cîștige scrierile d-sale...”.

Războiul de independență din 1877 a stîrnit un entuziasm de nedescris și dincoace de Carpați. În „Transilvania” apar poezii din ciclul *Ostașii noștri* cu un vibrînt conținut patriotic, iar prin mijlocirea acestora și a altora tipărite în alte publicații, V. Alecsandri și-a creat o popularitate enormă dincoace de munți, cum n-a mai avut-o niciun alt poet în Ardeal pînă la O. Goga.

În anul următor, cu prilejul unui concurs organizat la Montpeller de Societatea limbilor romane, V. Alecsandri a cîștigat premiul întâi cu poezia *Cîntecul giinții latine*. La 3 iunie 1878 comitetul central al Astei a fost convocat într-o ședință extraordinară, în vederea expedierii unei telegramme de felicitare, ce conținea următoarele: „Comitetul Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura populară din România cu viața plăceră se folosește de ocaziunea, în care Societatea limbilor romane Te-a distins pentru *Cîntecul giinții latine* — dîndu-ți coroana de lauri a poezilor latini — a-ți aduce și din partea sa felicitările cele mai călduroase.

Negreșit că nu acest cîntec este singurul merit literar, pentru care românii Te salută; lucrările ce ai dat în trecut sunt multe și de o valoare nepieritoare pentru noi românii în special și pentru latinitate în general.

Dacă Te salutăm și Te felicităm cu astă ocaziune, este că pe lângă meritele literare din trecut chiar acum prin opera pre-

miată ai pus la înălțime înalte gîntii latine, și putem zice, a lumii întregi onoarea și gloria națiunii române, sentinela perpetuă a civilizațiunei la porțile orientului...”.

Dintre toate felicitările cea a Astei l-a impresionat profund, întrucît venea din partea românilor din afara României, așa cum reiese din răspunsul expediat de V. Alecsandri citeva zile mai tîrziu. „Mă simt mult onorat de adresa de felicitare ce am primit din partea Comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura populară din România, și vă rog să binevoiți a fi pre lângă d-nii membrii celui comitet interpretate simțurilor mele de grațitudine. A fi poet este un avantaj personal, a fi însă apreciat între conaționali săi, este o favoare a soartei, pe care știu a o prețui cu legitimă mîndrie...”.

În 1879, adunarea generală de la Sighișoara l-a ales membru onorar, așa cum se procedase în anii precedenți cu numeroase personalități: Simion Bărnuțiu, Al. Papuiu-Ilarian, Aron Florian, Ioan Maiorescu, A. T. Laurian, Damaschin Bojincă, Aron Pumnul, Constantin Hurmuzachi, Petrache Poenaru, Scarlat H. Roșetti, Atanasie Șandor, principele Bibescu Bracovan, arhimandritul D. Scriban, M. Kogălniceanu, G. Sion, Al. Odobescu, B.P. Hașdeu, V. A. Urechia... După primirea diplomei de membru onorar V. Alecsandri răspunde la 28 mai st. v. 1880. „Primind diploma de membru onorar al Asociațiunii transilvane pentru literatura și Cultura poporului Român viu a vă ruga să arătați onorabililor mei colegi sincerele mele mulțumiri pentru marea distincție ce mi-au făcut...”.

În anul 1881 Astra organiza la Sibiu a doua expoziție culturală și economică. Cu acel prilej Petronela Missiciu din Arad a expus un goblen brodat cu mărgele și mătase ce-l înfățișa pe bardul de la Mîrcești. În 1884 V. Alecsandri este coplesit de valul de simpatie de la Băile Herculane, unde sosise pentru un tratament.

Admirația de care s-a bucurat toată viața se explică prin faptul cum a știut să îmbine activitatea literară cu cea politică, prin participarea la evenimentele cruciale — 1848, 1859, 1877 — fiind în același timp și luptător și rapsoad. În toate momentele decisive s-a situat de partea progresului, luptînd cu tenacitate împotriva conservatorilor și idelilor lor perimate.

În vara anului 1890 boala i s-a agravat în mod vertiginos, grăbindu-i sfîrșitul. În „Transilvania” din 15 septembrie Virgil Onițiu semna necrologul intitulat „regele poezilor români nu mai este între cei vii”. Atît în acest număr cît și-n cel din 15 noiembrie autorul reliefa însemnătatea operei sale și locul ce-l ocupă V. Alecsandri în spiritualitatea românească.

Mihai Sofronie

Mormînt fără cruce

— File de jurnal sub tenebre —

Odată făcută introducerea, n-a fost greu să le sugerez, seara, să facem o rugăciune împreună. Nu numai că n-a fost nici o împotrivire, dar am rămas cu impresia, că era ceva așteptat.

A stat fiecare la locul lui. Halaga pe masa subredă, ce avea să troznească chiar în acea noapte, sub greutatea celor cca 130 kg ale lui; cițiva pe priculul mîncat de carii, de lângă peretele dinspre stradă; ceilalți pe jos, pe pămîntul amestecat cu ciment. Și toți, cu minile încrucișate pentru rugăciune, cu inimile înfiorate și cu ochii înlăcîmați.

„Împărate ceresc, Mîngîitorule, Duhul adevărului...”.

Sfîrșitul rugăciunii mi-a ridicat în amintire, de pe lespezi de memorie, din vremea studenției, cuvintele minunatului duhovnic și profesor, rîp. Haralambie Roventea, de la Internatul Teologic din București, rostire într-o meditație de Sîmbătă seara: „Nu este viață fără suferință și nu este mîngîiere fără Duhul Sfînt!”.

Le-am tîlmăcit, în cuvinte scurte și pe înțelesul tuturor.

Noapte, liniște, în puțin mai largă noastră speluncă, liniște și afară, pe stradă. Doar din camerele de caznă, de mai sus, mai străbăteu, pînă la noi, la subso; țipete, uneori; gemete grele, mai adesea; lovituri de bețe și cravașe de cauciu.

Și, cum am încheiat seara, așa am deschis și dimineața, ca o pavăză împotriva grijei, ce ne rodea mereu în suflet, de a nu fi reușiți la un nou supliment de anchetă, ceea ce însemna reluarea oazeilor. Și pentru întărirea credinței, că Dumnezeu e cu noi, ne-am amintit făgăduința: „Nu te voi lăsa și nici nu te voi părăsi” (Evrei 13, 5).

Scurt timp, după servirea apei de dimineață — așa arăta mîncarea —, s-a pornit din nou moara. La fiecare pas, ce mișca pe coridor, ne îndreptam ochii spre ușă, să vedem dacă nu ne mai arunca pe cineva între noi.

— Intră aici! — am recunoscut glasul temnicerului, care m-a dus și pe mine, sus, la anchetă.

Și prin ușa deschisă, a intrat, supt la față și palid, N.B., după citeva săptămîni de caznă.

— Bună, fraților! — Nu vă speriați, că nu-s pe moarte!

— A mers greu?

— M-au zăpăcit cu picătura de apă, în creștetul capului. Ceasuri și zile, să-ți pice în acelaș loc, încît ai mereu senzația, că-ți se despică cutia craniană, că-ți intră toate trăznetețele din lume, din creștetul capului pînă-n virful degetelor de la picioare.

— Și totuși, există ceva mai greu și decît chinul cu picătura de apă, ieși din tăcerea, în care a stat închis pînă atunci, tinărul I.L.

— Ce anume, ar putea fi și mai greu — îl acostară, în acelaș timp, curiosii, din toate colțurile camerelor.

Preot Zosim Oancea

(Continuare în pag. a 4-a)

Teologia unei expresii românești

Bogdaproste

Cuvîntul nu este românesc. Provine din limba slavonă: *Bogda-prosti*. În traducere înseamnă „Dumnezeu să primească”. În vorbirea obișnuită din unele zone (Oltenia, spre exemplu, se întilnește și sub forma „bogdaprost”. Expresia e folosită cînd se primește de către cineva un dar făcut în numele unui mort sau chiar al unui viu, la pomeni, parastase și sărîndare. Este întilnită foarte adesea și în varianta românească de „Dumnezeu să primească”. Cel care dăruiește de pomană spune: „Să fie pentru sufletul lui (N)”!

Există unii dintre creștinii moștri, care cred că pomenile, respectiv mîncarea, băutura, hainele și celelalte obiecte care se împart pentru sufletul unuia decedat „merg” în lumea cealaltă intacte, așa cum sint aici pe pămînt și acolo sufletul mortului se înfruptă sau se folosește de ele. Cel mai adesea, cînd se face o pomană, parastas ori sărîndar pentru un răposat, se fac cițiva colăcei și pentru alți morți din familie, pentru ca acela „să nu se uite”, să nu jinduască la cel care primește pomană, pentru ca toți să mîncece și să se bucure împreună de darul trimis de cei dragi de pe pămînt. Există la mulți credința foarte puternică în folosul pomenilor pentru sufletele proprii sau pentru ale celor apropiați aflați încă în viață. Pomană respectivă chiar conștînd din mîncare și băutură este păstrată „dincolo” pînă cînd cel în cauză va deceda și, cînd se va duce acolo va găsi masa pusă, cu scaune, luminări, bunătăți de tot felul. Altfel spus, „sufletele mînceacă, bea și te veselește!” Imi amintesc că eram preot la Gruia în jud. Mehedinți și mulți enoriași făceau sărîndare pentru ei înșiși. Sărîndarul era o adev-

vărată nuntă în ceea ce privește investiția făcută. Erau angajați și lăutari, iar cheful se prelungea două-trei zile. Veneau cunoșcuți, rude și prieteni de aproape și de departe și petreceau virtos, spunînd doar „Bogdaprost” și „Dumnezeu să-ți faci rai!” Mda! Desigur, despre asemenea cazuri se pot povesti multe.

Pentru a înțelege corect expresia și, mai ales, rostul pomenilor, parastasei și sărîndarelor pentru vii și pentru morți, sint necesare citeva precizări elementare, bazate pe învățătura Bisericii noastre Ortodoxe.

Căile pe care creștinul poate ajunge la mîntuire, — țelul suprem al vieții lui —, sint trei: rugăciunea, postul și faptele bune. De fapt, mai corect putem spune că este o *singură cale* cu trei benzi de circulație, fiindcă toate cele trei sint atit de legate între ele, încît nu le poți socoti separat. Despre rugăciune știm că este particulară și publică, se face acasă, la biserică, la locul de muncă, pe drum, în fața unei troițe, biserici, oriunde se simte nevoia, se face în duminici și sărbători, în orice zi a săptămîinii, seara, dimineața, la masă, la lucru, oricînd creștinul simte nevoia să vorbească cu Dumnezeu. să-I spună bucuriile și necazurile, să-I ceară ajutor și sfaj. Știm, de asemenea, că rugăciunea se poate face în gînd, șoptit, cu voce tare, cîntată, individual, în comun. Despre post știm că este o abținere de la anumite mîncări, gînduri, vorbe și fapte rele cu scop religios-moral. Știm despre posturi că sint rînduite de Sfînta Biserică în cursul anu-

Pr. Al. Stănculescu-Birda

(Continuare în pag. a 4-a)

Scrisoare din Basarabia (Podului de flori)

Cu vorba-mi proastă și prîpîtită
Eu știu că te-am rănit, spînd
Că mi-ai luat și grai și pîit
Și-ai năvălit pe-al meu pămînt.

În vremea putredă și goală
Pe mine, frate, cum să-ți spun,
Pe mine m-au mințit la școala
Că-mi ești străin, nu frate bun.

Refren
Vă scriu din Basarabia,
Dulci frați de peste Prut.
Cu vise mari corabia
A duhului străbun
Spre voi azi o strămut!

Credeam că un noroc e plaga
Un bine graiul cel slujit.
Cîtesc azi pe Argezi, Blaga,
Ce tare, Doamne, -am fost mințit!

Acum, în zi de sărbătoare,
Mă rog Inaltului Iisus
Să-mi erte vorba jignitoare
Ce despre tine, frate, am spus.

Refren
Vă scriu din Basarabia
Dulci frați de peste Prut.
Cu vise mari corabia
A duhului străbun
Spre voi azi o strămut.
Iulie 1990

Grigorie Vieru
Chișinău, 12 mai 1990

* Profesorului Marinescu-Nour...
„Scrisoarea” a apărît în „PARNORAMIC” — radio-TV, An. I, nr. 23, sâpt. 11—17 iunie 1990.

Lui Grigore Vieru

„Răspuns”
la „Scrisoarea din Basarabia”

Cu lacrimi scrii de soarta grea
Tu, frate-al meu de peste Prut;
Sărut, citînd scrisoarea ta,
Și plîng, și iarăși o sărut.

Sărmane frate din Moldova
La școala, vai, cît de tîrziu
Ai fost lăsat să afli slova
Al cărui neam și tu ești fiu.

Scrii în litere străine
Și descifrai abecedare
Plîngînd de dor și de rușine
Și așteptînd cu-njorare

Noapte de noapte, zi de zi,
Să recitești din vechi anale,
Din Eminescu-Aleksandri,
Coșbuc, Argezi, Caragiale.

Acum, înfiorat dar ferm
Pui pe hîrtie, rînd de rînd,
Icoana unui viț etern
Și versul izvodit de gînd.

Dar cînd îmi scrii ce soartă grea
Al frate-al meu de peste Prut,
Cîtesc și plîng și o sărut,
Și iar cîtesc scrisoarea ta.
Arcadiu Marinescu-Nour
Iulie 1990

RĂSPUNS

La articolul „PĂRINTELE ARSENIE, PROOROCUL DIN BUNCAR” apărut în ziarul „Dreptatea”, nr. 107, de Joi 14 Iunie 1990, sub semnătura d-lui Ilie COSTACHE

Subsemnata, monahia Zamfira Constantinescu, stareță a Mănăstirii Prislop-Hațeg-Hunedoara în perioada 1952—1959, după care Mănăstirea a fost desființată în mod abuziv și nedrept în urma decretului 410 din 1959, declar următoarele în legătură cu articolul publicat în ziarul *Dreptatea* din 14 iunie 1990 sub semnătura d-lui Ilie Costache, întrucît părintele Arsenie a funcționat la Mănăstirea Prislop între anii 1948—1959, întîi ca stareț și apoi ca preot-duhovnic, subsemnata fiind deci în măsură să cunoască adevărul despre activitatea părintelui Arsenie:

— Articolul d-lui Ilie Costache este o înșuirire de invenții și neadevăruri de la început pînă la sfîrșit, o adevărată fabulație.

— Citatul dat din lucrarea în manuscris a părintelui Arsenie nu este autentic, reprezentînd numai o ciornă a acestei lucrări, sustrasă și răspîndită de persoane necompetente.

— Părintele Arsenie nu este licențiat în medicină. A făcut numai 3 ani cursuri de anatomie cu profesorul Rainer, în cadrul Belle-Artelor.

— Nu a știut limba engleză.

— Nu și-a petrecut cea mai mare parte din viața la Mănăstirea Sîmbăta, unde a stat numai între anii 1939—1948.

— Dacă Izvorul Tămăduirii este atestat în secolul XVI, cum a putut lua naștere din lacrimile părintelui Arsenie în secolul XX?

— La Mănăstirea Brîncoveanu-Sîmbăta de Sus nu există nici un schit de la care a putut fi arestat părintele, există numai clădirile Mănăstirii.

— N-a făcut 8 ani închisoare, nu a avut nici o condamnare.

— Nu a fost declarat niciodată legionar.

— A fost luat numai citeva luni pentru cercetări în anul 1948 de la Mănăstirea Brîncoveanu-Sîmbăta de Sus, din cauza popularității pe care o avea, iar în anul 1951 a fost luat și trimis un an de zile la canal, de la Mănăstirea Prislop, din aceeași cauză.

— Nu este adevărată întîmplarea cu Regina Maria și Regele Mihai. Întîi pentru faptul că Regina Maria a murit, pare-mi-se, în 1938, iar părintele Arsenie s-a dus la Mănăstirea Sîmbăta abia în 1939. Regele Mihai a fost la Mănăstirea Sîmbăta cînd avea 18—19 ani, însoțit de niște aghio-

Monahia Zamfira Constantinescu
Sîmbăta, vineri 6 Iunie 1990
(Continuare în pag. a 4-a)

ITINERAR PASTORAL

Duminică, 19 august a.c., I.P.S. Sa Dr. ANTONIE PLAMADEALĂ a poposit în mijlocul credincioșilor din parohia Turnu Roșu (prot. Avrig), luând parte la Sf. Liturghie.

Služba Sf. Liturghii s-a desfășurat în aer liber, în poiana schitului de pe Valea Caselor, așezare monahală, atestată documentar încă din 1661, precum și într-un raport al episcopului românesc de Muncaci, din anul 1746.

În secolul al VIII-lea, schitul a împărțit și el soarta crudă a celorlalte aproximativ 200 de biserici și mănăstiri, căzând pradă tunurilor generalului Buckow.

Prin strădania preotului Vrinceanu Mihai, în ultimii ani s-a renovat biserica schitului și s-a împodobit cu o frumoasă pictură în frescă, realizată de pictorul Dobre din Brașov.

La sfârșitul Sf. Liturghii oficiate de un sobor de preoți și diaconi, având ca protos pe P.C. Sa Dumitru Abrudan, prorectorul Institutului Teologic Universitar din Sibiu, I.P.S. Sa a rostit un ales cuvânt de învățătură. Pornind de la semnificația sărbătorii Adormirii MAICII DOMNULUI, căreia i-a fost închinată și acest schit, I.P.S. Sa a scos în relief rolul Sf. Fecioare Maria în viața de credință și har a Bisericii, stăruind asupra „prediciei” Maicii Domnului concretizată în cuvintele „Faceți orice vă va spune” (Ioan 2, 5).

I.P.S. Sa a îndemnat pe bunii credincioși, prezenți în număr mare la Sf. Liturghie, să păstreze pe mai departe credința cea adevărată a înaintașilor și în același timp să se străduiască la o viață aleasă, plină de virtuți, izvorînd din dragostea față de Dumnezeu și față de oameni.

După cuvântul înaripat al I.P.S. Sale a avut loc sfântă și pu-neria pietrei de temelie la noul așezământ monahal, ce se va ridica aici, și, prin care se va reinoda astfel firul vieții călugărești pe aceste meleaguri.

La sfârșit a vorbit prof. dr. V. Grecu, fiu al satului, care a mulțumit I.P.S. Sale pentru prezența în mijlocul sâtenilor, și l-a asigurat că toți credincioșii parohiei se vor strădui să traducă în faptă părinteștiile sfaturi primite de la Intâistătorul Mitropoliei Ardealului.

„Mănăstirea de pe Valea Caselor va deveni o candelă care va păstra focul sacru al credinței ortodoxe și al românismului pe aceste binecuvântate plaiuri ale Sibiului, a spus domnia Sa”.

La agapa oferită de parohia Turnu-Roșu, a luat cuvântul P.C. Pr. Dr. Dumitru Abrudan, P.C. Pr. M. Vrinceanu, parohul comunei, iar la sfârșit I.P.S. Sa, care a mulțumit tuturor pentru osteneală și a asigurat că parohieni de dragoste și prețuirea I.P.S. Sale. Cu siguranță că praznicul de duminică, 19 august, va rămâne pentru toți cei prezenți un moment de neuitat și un puternic îmbold la dragoste pentru Biserica Strămoșească.

Arhid. Drd. Visarion Bălțat

HARAM MĂNĂSTIRESC

Prin refacerea incintei, așa cum se presupune că a fost ea pe vremea ctitorului ei, voievodul martir Constantin Brâncoveanu, mănăstirea ce-i poartă numele de la Sîmbăta de Sus, jud. Bureș, a intrat într-o nouă perioadă a istoriei sale. Cele două monumentale corpuri de clădiri, unite prin două pergole, toate într-un autentic stil brâncovenesc, dau mănăstirii arătate o notă de autentică și continuă sărbătoare, inspirind totodată închinătorului un simțământ de siguranță, de așezare și liniște lăuntrică, ceea ce s-a putut citi pe fețele miilor de fii ai Bisericii noastre veniți și în acest an la hramul din 15 august, Adormirea Maicii Domnului sau Sf. Marie Mare.

De la Centrul Mitropolitan din Sibiu a participat I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, însoțit de P.C. rector C. Voicu al Institutului Teologic Universitar din Sibiu, P.C. pr. prof. I. Moldovan, P. Cuv. arhim. D. Dan, P.C. consilier Gh. Papuc și E. Oancea, P. Cuv. V. Bălțat, secretar eparhial, P.C. pr. R. Bar ș.a.

Praznicul a început încă din ajun, când la altarul din pădure s-a săvîrșit slujba Vecerniei, cu un cuvânt de învățătură rostit de P. Cuv. arhim. T. Părăian, precum și Prohodul Maicii Domnului, încheiat după zenitul nopții. În ziua praznicului, tot la altarul din pădure, înconjurat de un mare sobor de preoți și diaconi, I.P.S. Mitropolit Antonie a săvîrșit Sf. Liturghie arhierescă, răspunsurile fiind date de un grup de studenți teologi și elevi seminariști, ca și de marea mulțime de credincioși care erau de față. La momentul convenit, P.C. arhid. Gh. Papuc a fost hirotot-

nit preot, iar după Sf. Liturghie C. pr. Ștefan Popica de la parohia Sîmbăta de Sus — apuseană a fost hirototot „iconom”.

La priceasnă, a predicat P. Cuv. arhim. T. Părăian, care a adus în atenția ascultătorilor câteva foloase ale participării noastre la sf. slujbe ale Bisericii, iar la sfârșitul Sf. Liturghii un cuvânt de salut a rostit P.C. prot. R. Zaharie (Făgăraș).

Cuvânt de învățătură a rostit apoi I.P.S. Mitropolit Antonie, care, după ce a tâlmăcit setea de Dumnezeu a celor veniți la hram și după ce a evocat chipul luminos al sf. voievod martir C. Brâncoveanu împreună cu cei patru feciori ai săi, din care motiv a și intrat în baladă a „boier vechi și domn creștin”, a insistat în chip special asupra a trei momente deosebite din viața Maicii Domnului: Momentul Bunei Vestiri, momentul Cana Galileii și momentul când Mîntuitorul Iisus Hristos a fost pe cruce, pe marginea cărora a adus în atenție o seamă de ziditoare învățături ilustrate cu un semnificativ mănunchi de istorioare.

S-a săvîrșit apoi sfîntirea apei, precum și Sf. Maslu de obște. La agapa care s-a servit la trapeza mănăstirii a vorbit P.C. cons. Gh. Papuc, iar la sfârșit I.P.S. Mitropolit Antonie, care, între altele, a mulțumit obștei sf. mănăstirii, evidențind totodată munca depusă de P. Cuv. arhim. V. Tohăneanu, P. Cuv. arhim. D. Dan și P.C. pr. R. Bar. Pentru ridicarea incintei sf. mănăstirii Brâncoveanu, despre care am amintit la începutul acestor rânduri, și care, cu voia lui Dumnezeu, la hramul din anul viitor se dorește a fi înăbugurată oficial.

Bogdaproste

(Continuare din pag. a 3-a)

lui în posturi mari (Postul Sfințelor Paști, Postul Sfinților Apostoli Petru și Pavel, Postul Sfintei Marii, Postul Nașterii Domnului), în cursul săptămîinii (miercurea și vinerea), în anumite zile (Tăierea capului Sfințului Ioan Botezătorul ș.a.), la vreme de război, de calamități naturale (cutremure, potoape, inundări, insecte distrugătoare, boli, secete prelungite etc.), sînt rînduite de preoți și duhovnici pentru necesități de obște sau particulare (canoane pentru diferite păcate). În timpul postului sufletul se înalță spre cele sfînte, rugăciunea poate fi făcută cu mai multă ușurință, patimile și ispitele se îndepărtează neputințose. Despre faptele bune se știu mult, depășind cadrul acestui articol. Ele sînt traducerea în practică a credinței, dragostei și nădejdiei noastre în Dumnezeu. Noi ținem legătura cu Dumnezeu prin rugăciune în mod direct, dar și îndirect, prin semenul nostru, prin binele pe care îl facem acestuia. În măsura în care ne ajutăm aproapele, semenul, ne apropiem de Dumnezeu, îl dovedim că-L iubim cu adevărat. El a spus că nu cel ce-I spune doar „Doamne, Doamne” va intra în împărăția Sa, ci acela care-I face voia. Iar voia lui Dumnezeu este de a face bine „unuia dintre aceștia mai mică ai mei”. Posibilitățile de a face bine semenului sînt foarte multe. Din lipsa de spațiu vom menționa câteva: ajutorarea cu bani, îmbrăcăminte, încălțăminte, hrană, adăpost, medicamente; ușurarea unor sarcini grele de purtat, fîe ele spirituale, fîe materiale; mîngîierea celor în suferință, în necazuri, desperare, boli, temnițe și încercare de a le reda speranța în Dumnezeu și încrederea în El; aducerea celor rătăciti pe cărările vieții și ale mîntuirii, pe calea Bisericii, indiferent dacă ei au fost necunoscuți ai învățăturii creștine, ateï, luptători împotriva Bisericii și a lui Dumnezeu, sau amestecați în tot felul de secte; înfierea de copii orfani sau părașiți, ajutorarea și apropierea de bătrîni părăsiți și neajutorați, sfătuirea și învățarea la bine a celor necunoscuți sau mai slabi cu mîntea; rugăciunea pentru semenul nostru rătăcit sau neajutorat, pentru bunul mers al casei, al țării și al lumii, pentru dispariția războaielor, suferințelor, bolilor, pentru buna înțelegere între oameni și popoare, pentru pace și fericire pe pămînt, pentru ca Evanghelia lui Hristos să triumfe în lumea întregă. Tot faptul bună este și aceea pe care o face omul asupra lui însuși, fiecare dintre noi fiind „temple ale Duhului Sfînt”.

Avînd o viață curată, virtuoasă, avînd credință, dragoste și speranță în Dumnezeu, făcîndu-mi datoria față de Dumnezeu, față de oameni, față de mine însuși, nelăsîndu-mi ființa pradă păcatului, viciilor și ispitelor de tot felul ce mă ademnesc la tot pasul, rugîndu-mă lui Dumnezeu, iubind oamenii în sensul creștin al noțiunii, săvîrșesc o faptă bună, plăcută lui Dumnezeu. Pentru toate acestea și pentru celelalte asemenea putem spune cu toată convingerea: „Bogdaproste” sau „Dumnezeu să primească!” Aceasta în sensul de a scrie aceste fapte bune în cartea vieții și a veșniciei, iar la judecata de apoi să țină seama de ele.

În acest context putem să precizăm că sufletul — esență spirituală — nu folosește cele materiale în viața de apoi, precum hrană, îmbrăcăminte, băutură etc. Altfel spus, sufletul nu se împărțășește din cele ce noi dăm de pomana pentru el, ci din fapta bună pe care o facem. Pomana, parastasul și sărîndarul sînt fapte bune, în sensul că la masa pe care o pregătim chemăm cerșetorii, nevoiașii, bolnavii și chiar apropiații, că la aceea masă credincioșii împreună cu preoții și cîntăreții săvîrșesc rugăciunea către Dumnezeu pentru ușurarea păcatelor sufletului pentru care se face pomana. Aceasta este sensul adevărat al ofrandelor aduse. Va spune, poate, cineva: „Da, dar din acele ofrande se duce și la biserică, se înfruptă și slujitorii bisericii, deși ei nu intră în categoria cerșetorilor, nevoiașilor, bolnavii!” E foarte adevărat! Această practică este străveche în tradiția creștină. Ea vine de pe vremea cînd preoții și cîntăreții și ceilalți slujitori ai Bisericii nu aveau salarii, ci trăiau din aceste ofrande. Prin faptul că ajutai slujitorii Bisericii să trăiască și să-și poată desfășura activitatea cultică în mod normal, deci să ții biserica deschisă cultului, nu făceai oare o faptă bună? Astăzi cîți dintre slujitorii Bisericii Ortodoxe au salarii? Cîți cîntăreții sînt angajați? Cîți preoți își pot realiza retribuția din fondurile proprii ale parohiilor? Cîți îngrijitori ai bisericilor sau îndemnitzați? Puțini, destul de puțini, așa că practica de a oferi prinoase slujitorilor Bisericii nu împietzează cu nimic tradiția creștină autentică. Mai mult, este pomana românească, vorba lui Tudor Argezei, și se cuvine s-o respectăm.

Înțelegem, așadar, că din pomana, parastasul ori sărîndarul pe care le facem nu mîncîncăm mortul, cum zic unii, ci acelea sînt fapte bune, alături de alte multe feluri în care se pot săvîrși faptele bune, care se scriu în cartea vieții și a nemuririi. Amin.

Mormînt fără cruce

(Continuare din pag. a 3-a)

— Am aflat, în trecerea mea pe la Jilava, că la Arad funcționează ca anchetaoarea și o femeie, care se dezgolește, fără nici o jenă morală, în fața anchetaului tînar și-l dezgolește și pe el..., căuînd să-i smulgă o declarație, în sensul celor vrute și împuse de Securitate.

— Sădici și dezgustător, — încheie noul înțrnat, N.B., și această discuție.

N-a trecut 1/2 oră și din nou s-a deschis ușa, ca să fie aruncat în cameră de data aceasta un tînar roșu la față, dar speriat și beat, de se clătina pe picioare. S-a uîtat în jur, întrebător și timid, crezînd că se află într-o cameră de anchetă, mai ales că, veniți de curînd de afară, eram îmbrăcați toți în haine bune.

Sesizînd încurcătura tînarului, B.Z. a luat îndată poziție de anchetaoară.

— Cum te cheamă? — De unde ești? — Tata! Mama! Ce-ai făcut? — Ai? — De ce-ai fost adus aici? — Am... am... am înjurat o doamnă!... — Acum e doamnă!... Ai? — Atunci cum i-ai zis? — Hai, spune! — A — a — a — atunci am crezut că-i alta, și — și — i-am — i-am zis i-i-am zis.

— Hai spune odată, cum i-ai zis? — Apăi — apăi — i-am zis... cu-cu-cu... vâ!

— Așa i-ai zis tu doamnei Ana Paucker?

Interogatul dădea înapoi, încerca să spună că regretă, în timp ce întreaga cameră se prăpădea de ris, nu atît pentru ce făcuse „înculpatul”, cît pentru seriozitatea cu care l-a executat „anchetaoară” B.Z.

În vioriați de această scenă și pentru că mai erau în jur de două ceasuri bune pînă la amiază, ca să omoare timpul, s-a dat drumul campionatului de șah. Tabla, un carton, cu pătrățele desenate de același B.Z. Și tot de el fasonate și desenate figurile, în forma lor corespunzătoare: soldați, ofițeri, cai etc.

Matschul depășise fazele duale, ca și faza între cele două echipe, care se formaseră în cameră. Acum se dădea matschul între reprezentativa camerei noastre cu reprezentativa camerei vecine. Propriu zis, cameră cu cameră, despărțite doar printr-un perete de scîndură, cu rezonanță puternică.

S-a prelungit și după masă, dar s-a soldat cu bucluc. „Gazdele” de deasupra, care ascultau, printr-un instrument acustic, toate comunicațiile între cele două camere, au interpretat anunțarea mișcărilor de șah: al la b2; e2 la f3 etc., drept: „cîfru”, prin care „bandiții” își comunicau planurile lor de uvelitire împotriva regeluiului.

Era spre seară, cînd s-a deschis pentru a treia oară ușa, prin care s-au strecurat, destul de speriați și ei, preoții din Cîsnădie: Namu și Cristea. Am aflat de la ei, în cele dintîi vorbe schimbate, că au fost aduși aici tot pentru calendarul: „Credința”, pe care l-au desfășurat și ei, în parohie.

Aflîndu-ne într-un mic sobor, am încheiat seara, în șoaptă pătrunzătoare, cu cîntarea de la Vecernie: „Lumină lină”.

Pentru ca să nu se mai întîmple

(Continuare din pag. 1-a)

crimele făcute de hitleristi în Franța, în Polonia și în alte țări, dar s-a vorbit extrem de puțin despre crimele săvîrșite de acoliții lor, horthystii maghiari, în Transilvania.

Deși între români și populația maghiară minoritară din Transilvania au fost totdeauna legături frățești, de conviețuire pașnică, de stimă și ajutor reciproc, fiind alături în multe din evenimentele mari ale istoriei, totuși se pare că de cînd au pus piciorul în Transilvania oficialitățile maghiare au dus un război nedeclarat pe față împotriva populației românești, băstinașă și majoritară, ceea ce se poate vedea pe tot parcursul ultimelor 7—8 secole. Așa de pildă, după înfrîngerea lui Carol Robert în 1330, înțrînit în Ţara Românească cu scopuri expansioniste, Papa Ioan al XXII-lea provoacă pe catolicii din Ungaria să se ridice împotriva „schismaticilor” (românilor), promiindu-le iertarea păcatelor tuturor celor ce ar cădea morți în luptă cu ei.

Se cunosc încă multe acte oficiale și acțiuni maghiare sau austromaghiare îndreptate împotriva românilor, între ele distrugerea a aproximativ 200 de biserici și mănăstiri ortodoxe în Transilvania în anul 1760, reprimarea crudă a Răscoalei lui Horea, Cloșca și Crișan din 1784, masacrarea în masă a multor români transilvăneni după Revoluția din 1848, pe toate întrecîndu-le se pare în cruzime cele petrecute după dictatul de la Viena din 1940. „Ceea ce s-a petrecut acolo la luarea în stăpînire de armată și administrația maghiară — scria N. Iorga în 24 septembrie 1940 — sub ochii ei și fără nici o încercare de a o opri, ba chiar cu binevoitorul ei concurs, întrece orice închipuire și se poate pune alături de cele mai grosnice scene din vremea năvălirilor barbare, cînd cel puțin setea de a omorî nu era unită cu un sadism care aparține vremurilor noastre. Spînzurați cu capul în jos — continuă N. Iorga — răstigniți, baterea cuieilor în cap, presărarea cu var nestins a rănilor, acestea au fost, după cite știu pînă acum — și mîntuirul se deslușește tot mai mult — semnele civilizației poporului care s-a dezonorat cu asemenea acte”.

Se cuvine, așadar, să ne reamintim că dictatul de la Viena a însemnat pentru noi români, după unele statistici, uciderea a peste 400 de tați, mame, frați și surori de-ale noastre, în jud. Sălaj, a peste 150 în jud. Bihor, a peste 150 în jud. Cluj, a peste 35 în jud. Someș, a peste 25 în jud. Satu Mare, a peste 25 în jud. Maramureș, a încă peste 100 în județele Trei Scame, Odorhei, Ciuc ș.a. Intre cei ucîși, unii în modul cel mai barbar posibil, au fost mulți preoți, între care să nu uîtăm chipul luminos al părintelui Aurel Munteanu din Huedin, jud. Cluj. Să nu uîtăm de asemenea de „noaptea Sf. Bartolomeu” pentru românii din Ip, Trăseoa, Moisei, Sărmașul de Cîmpie ș.a. „Pe aceștia valahii opincari trebuie să-i extîrpi-păm, să-i ucidem ca pe dușmanii noștri...” — spunea în acele zile baronul Aczel Ede. Vom organiza o noapte a Sfințului Bartolomeu și vom ucide și copiii în pîntecele mamelor lor”. Și așa au făcut.

Dictatul de la Viena ne mai reamînteste de cele peste 500 de schingiuiri și băți în jud. Mureș, de cele peste 300 în jud. Trei Scame, de cele peste 1000 în jud. Sălaj, de cele peste 350 în jud. Someș, de cele peste 1000 în jud. Ciuc, de cele aproape 1000 în jud. Cluj, de cele peste 1000 în jud. Bihor etc., fără să mai vorbim de zeci de mii de arestări, profanări, devastări etc.

Această ură sãlbatică nu s-a revărsat numai asupra atîtor ființte omenestii nevinovate, ci și asupra unor bunuri materiale care aparțineau românilor, asupra caselor și mai ales asupra bisericilor lor, în chip special asupra bisericilor ortodoxe. „Satelor ungurești trebuie să li se redea aspectul lor vechi prin înlăturarea bisericilor zidite în stil bizantin, care nu se potriveșc cu mediul acestora” — scria în 12 octombrie 1940 ziarul budapestan: „Magyarorszãg”, sau cum scria alt ziar din Ungaria — Nemzeti Ujsãg, că „Transilvania reanexată reclãmã urgentã soluționare a clădirilor bisericilor ortodoxe românești”. Astfel, numai în actualul jud. Covasna au fost dărmate pînă la temelii bisericile noastre din Virghiș, o adevărată catedrală cu două turnuri, din Căpeni, din Rașcolul de Sus, din Biborteni, din Comolău, din Borșoneul Mare, iar cele din Doboșeni și Herculian pînă la streșinã, stare jalnicã în care aceste două biserici pot fi vãzute și astãzi. „În prezent din bisericã nu mai este doar locul unde a fost clăditã și înfrumusețatã cu atîta muncã și jertfã din partea acestor români”, scria în toamna anului 1944 pr. Ioan Rauca din Comolãu, prot. Sf. Gheorghe.

De reținut cã românii ortodocși din astfel de parohii au fost trecuți peste noaptea la una din confesiunile maghiare din localitatea respectivã.

Am fost martor ocular la unele dintre faptele mai sus arãtate. Intre altele, nu pot uita o noaptea de groază petrecută în prima jumãtate a lunii ianuarie 1941, cînd pe o zãpadã mare și ger nãpraznic, aprox 100 de case românești din Covasna au fost fãcute praf de cãtre o ceatã de confrãți secui din zonã. Mama, fîe iertatã, ne-a accusat pe toți frații într-o gesticã, unde, acoperiți cu niște coajce, tremurãm și de frig și de fricã. Mai tîrziu cînd am învãțat despre nãvălirile barbare, le-am asemãnat cu vuetul, loviturile, țipetele și groaza acelei nopți.

Fie deci ca astfel de lucruri să nu se mai întîmple, să nu se mai repete. „Din partea noastră — scria tot N. Iorga în legãturã cu cele de mai sus — n-avem decît un sfat. A nu cînta în fir de pãr din capul unui cetățean maghiar al României. E cea mai teribilã pedeapsã ce putem da chinuitorilor și asasinilor”.

O cîntare bisericãscã de la Paști ne cheamã atît de mîmnat: „Sã ne luminãm popoare!”

Sã ne luminãm cu adevãrat și să ne venim „în fire”, ca oarecînd fiul rãtãcit din parabola evanghelicã, mai ales acum cînd, pe plan ñtern, ne-am dobîndit libertatea atît de mult doritã, iar pe plan extern, tîndem spre o familie de popoare ale unei Europe înfrãțite, care sã nu mai cunoascã ura, zizanii și conflicte generatoare de rãzboaie și de atîtea suferințe inutile.

RĂSPUNS

(Continuare din pag. a 3-a)

tanți, dar nu a tras cu „un pistol cu ventuze de cauciuc în pîturile de pe pereți”, cum afirmã d-l Ilie Costache.

Nu este adevãratã nici afirmația referitoare la portretul Regelui Mihai, care a fost numai acoperit cu var și apoi curățat, fãrã ca sã fi fost pictat vreedãtã Ceaușescu.

Cã a fost bine vãzut sau nu de guvern nu o poate spune d-l Ilie Costache, care nu știe cã între anii 1970—1985 pãrintele Arsenie a pictat nestingherit Biserica din satul Drãgãnescu, jud. Giurgiu, continuîndu-și aici și activitatea pastoralã, iar ñeraria bisericãscã dacã a avut ceva cu pãrintele Arsenie a avut numai de teama autoritãților civile, cãrona nu le-ar fi fost pe plac popularitatea pãrintelui Arsenie și ñeraria ar fi putut fi trasã la rãspundere din acest motiv, ceea ce nu s-a ñntîmplat, ñntrucît pãrintele Arsenie nu a fost reacionar, ci a fost convins de principiu scripturistic cã „orice stãpînire este de la Dumnezeu”.

Nu a fost adus în Sinaia spre sfîrșitul anului trecut, ci a

locuit în Sinaia din anul 1977, unde cu liniște și hotãrire am reorganizat o parte din obște Mãnăstirii Prislop, scoasã pe drum, pe nedrept, în anul 1959.

Sfîrșitul articolului, ñntrevederea cu Ceaușescu și celelalte nu sînt decît ñarãși invenție și ñmaginație bolnãvicioasã.

Pãrintele Arsenie s-a sãvîrșit din viațã la Sinaia, la 28 noiembrie 1989 și a fost ñnmormîntat la Mãnăstirea Prislop. Toatã lumea știe acest lucru, a-farã de d-l Ilie Costache, care afirmã cã a fost luat de 3 securiști și dus nu se știe unde!

În privința Mãnăstirii Sîmbãta, nu știu ce s-a construit acum ñn subsol, dar orice s-ar fi construit nu poate avea nici o legãturã cu pãrintele Arsenie, care a plecat de la Mãnăstirea Sîmbãta din 1948, — și deci titlul senzational al articolului

„Pãrintele Arsenie, proorocul din buncãr” nu are nici o justificare. Avînd în vedere cele de mai sus, vã rog sã dispuneți sã se opreascã ñmediat continuarea publicãrii cîronne pe care o deține d-l Ilie Costache, ñntrucît manuscrisele pãrintelui Arsenie aparțin Mãnăstirii, din care a fãcut și face parte, singura ñn mãsura sã decidã.

Preotul profesor Ioan Bunea

(Continuare din pag. a 3-a)

vãtãturã a Bisericii Ortodoxe. Creionari teologice”, care sperãm sã vadã lumina tiparului.

Pentru toți cei care l-am cunoscut, pãrintele profesor Ioan Bunea rãmîne pentru totdeauna ca un model viu și demn de urmat pentru ceea ce ñnsemneazã sã-ți iubești cu adevãrat și sã-ți slujești pînã la sacrificiul Bisericii și neamul deopotrivã. Credința necîntitã de nimeni și nimic, și demnitãtea, au fost coordonatele principale care l-au cãlãuzit în viațã, în slujirea preoțescã, ñn activitatea didacticã și ñn relațiile cu semenii.

Pentru toate acestea rugãm pe Dumnezeu sã-l odihneascã ñn ceașã aleșilor Sãi ñn pe doamna Mãrioara — preteasa vãduvã, pe doamna Dorina (fiicã) cu soțul Cornel și pe nepoții Cãtãlin, Tudor și Bianca, sã-i mîngie.

Slujba ñnmormîntãrii a fost oficiatã luni, 9 iulie 1990 ñn Catedrala arhiepiscopãlã din Cluj-Napoca de cãtre P.S. Episcop vicar patriarhal Dr. Vasile Tirgovișteanul și P.S. Episcop-vicar Justinian Maramureșeanul, ñmpresunã cu un sobor de preoți și diaconi.

Cuvînt de omagiere au rostit: P.S. Vasile Tirgovișteanul, P.S. Justinian Maramureșeanul, P.C. pr. Simion Cristea de la parohia „Schimbarea la Fațã” din Cluj-Napoca, P.C., pr. prof. Vasile Stancu de la Seminarul Teologic și P.C. pr. Onisie Moraru de la parohia „Sf. Dumitru” din Cluj-Napoca.

Scrirul, cu rãmãșitele pãmîntestii ale adormitului ñntru Domnul, a fost apoi transportat la Lunca Arieșului, jud. Alba și ñnmormîntat ñn cimitirul parohial, ñn prezența P.S. Episcop arhid. Andreicuț al Alba Iuliei, care a rostit și un cald cuvînt de omagiere.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adreseazã REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se ñnapoiazã.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plãmădealã, Mitropolitul Ardealului — președinte; Dr. Serafim Fãgãrășanul, episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Arhid. prof. Dr. Aurel Jivi, redactor adjunct; Pr. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Pãcurariu; Arhid. Ezechiel Oancea, tehnoredactor; Pr. Vãrtolomeu Constantinescu, corector.

ABONAMENTUL pe un an: 150 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2. B.N.R. — Sibiu Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu